

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ
ΣΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ

ΓΑΒΟΤΣΗ ΘΕΟΔΩΡΑ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική της Εκπαίδευσης και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων

**UNIVERSITY OF PIRAEUS DEPARTMENT OF
ECONOMICS**

**MASTER PROGRAM IN ECONOMICS OF EDUCATION AND
MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

**CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AS A MEANS OF
PROMOTION IN PRIVATE EDUCATION SCHOOLS**

THEODORA GAVOTSI

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economics of Education and Management of Educational Institutions

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέπων καθηγητή μου, κ. Δρίβα Κυριάκο, για την πολύτιμη συμβολή και υποστήριξή του σε όλο το διάστημα εκπόνησης της εργασίας. Πολλά ευχαριστώ στους καθηγητές του προγράμματος για τις γνώσεις και τις εμπειρίες..

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη ως μέσο προώθησης στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια

Σημαντικοί όροι: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Ιδιωτική Εκπαίδευση, κοινωνία, αειφορία, περιβάλλον.

Περίληψη

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αποτελεί πλέον ένα απαραίτητο εργαλείο για επιχειρήσεις και εταιρείες έτσι ώστε να καταδείξουν ότι δεν τους ενδιαφέρει μόνο το κέρδος και οι θετικές οικονομικές καταστάσεις αλλά και ο κοινωνικός και περιβαλλοντικός αντίκτυπος που έχουν οι δράσεις τους προς την κοινωνία. Ο βασικός σκοπός της εργασίας είναι να προσδιορίσει αρχικά την έννοια της ΕΚΕ και πώς αυτή εφαρμόζεται τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα καθώς επίσης την έννοια της ιδιωτικής εκπαίδευσης αλλά και πώς συνεργάζονται οι εταιρείες με ιδιωτικά σχολεία έτσι ώστε να προωθήσουν την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Αναλύεται η κατάσταση τόσο σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό αλλά και στην Ελλάδα καθώς και η επιρροή των οικονομικών, περιβαλλοντικών κρίσεων και της πανδημίας COVID-19 ως παράγοντες προώθησης της ΕΚΕ για τα θέματα αυτά. Για να μελετηθεί αυτό λαμβάνουμε ως βάση τη βιβλιογραφία και απαντήσεις από 6 διαφορετικούς εργαζομένους σε ιδιωτικά σχολεία της Αθήνας μέσω συνεντεύξεων. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχει πραγματική διασύνδεση μεταξύ των δύο εννοιών καθώς και πολλά παραδείγματα καλών πρακτικών που δείχνει ότι μελλοντικά οι δεσμοί μεταξύ ΕΚΕ και ιδιωτικής Εκπαίδευσης θα γίνουν ακόμα πιο στενοί καθώς και ότι η ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων και εταιρειών σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά θέματα και περιόδους κρίσεων επιβάλλεται.

Corporate social responsibility as a means of promotion in private education schools

Keywords: Corporate Social Responsibility, Private Education, society, sustainability, environment.

Abstract

Corporate Social Responsibility is now a necessary tool for businesses and companies to demonstrate that they are not only interested in profit and positive financial statements, but also in the social and environmental impact of their actions on society. The main purpose of this work is to initially define the concept of CSR and how it is applied internationally and in Greece and the concept of private education and how companies cooperate with private schools in order to promote Corporate Social Responsibility. The global, European, and Greek situation is analysed, as well as the influence of the economic and environmental crises and the COVID-19 pandemic as factors promoting CSR on these issues. In order to study this we take as a basis the bibliographic material and answers from 6 different workers in private schools in Athens through interviews. The results show that, there is a real connection between the two concepts and there are many examples of good practices, which show that in the future the links between CSR and private Education will become even closer and that the awareness of businesses and companies in social, environmental issues and periods of crisis is required.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	4
Abstract.....	5
<u>Εισαγωγή</u>	7
Διάρθρωση της εργασίας:.....	8
Κεφάλαιο 1 – Εταιρική κοινωνική ευθύνη	9
<u>Προσδιορισμός εννοιών</u>	9
<u>Ιστορική αναδρομή της ΕΚΕ</u>	11
<u>Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ελλάδα</u>	14
Κεφάλαιο 2 - Ιδιωτική Εκπαίδευση Και Τύποι Ιδιωτικών Εκπαιδευτήριων	17
<u>Η Εκπαίδευση σε Διεθνές Περιβάλλον</u>	17
<u>Η Ιδιωτική Εκπαίδευση στην Ευρώπη</u>	19
<u>Η Ιδιωτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα</u>	20
<u>Ανερχόμενες Επενδύσεις στην Ιδιωτική Εκπαίδευση</u>	23
Κεφάλαιο 3 – Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ιδιωτική Εκπαίδευση	24
<u>Εισαγωγή – Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Εκπαίδευση</u>	24
<u>Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ιδιωτικά Εκπαιδευτήρια</u>	26
<u>Δράσεις για την προώθηση της ΕΚΕ σε Ιδιωτικά Σχολεία</u>	29
<u>ΕΚΕ και Ιδιωτικά Εκπαιδευτήρια στην Ελλάδα</u>	31
<u>Μεθοδολογία έρευνας</u>	33
<u>Αποτελέσματα και ανάλυση</u>	40
<u>Συμπεράσματα</u>	44
<u>Βιβλιογραφία</u>	48
<u>Ξένα</u>	48
<u>Ελληνική</u>	52
<u>Παράρτημα</u>	53

Εισαγωγή

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) είναι μία έννοια με την οποία εξοικειώνονται χρόνο με τον χρόνο όχι μόνο οι επιχειρήσεις τις οποίες αφορά άμεσα άλλωστε αλλά και η ακαδημαϊκή κοινότητα, η οποία και την έχει αναγάγει σε αντικείμενο σοβαρής μελέτης όσον αφορά την ερμηνεία της έννοιας, την εφαρμογή της σε πρακτικό επίπεδο και την διατύπωση προτάσεων (Asongu, 2007).

Πλέον μετά από την πάροδο δεκαετιών και την επιχειρηματική εφαρμογή της, οι εταιρείες, οι εταίροι ακόμα και οι επενδυτές δίνουν μεγάλη σημασία στην εφαρμογή της σε σύγκριση με το τι γινόταν στο παρελθόν (Carroll, 1979). Κακές πρακτικές εταιρειών, οι οποίες και είχαν αρνητικό αντίκτυπο στην εταιρική φήμη τους και τελικά στις πωλήσεις προϊόντων και υπηρεσιών, οδήγησαν τις διοικήσεις τους να πάρουν στα σοβαρά την ευθύνη που τελικά έχουν όχι μόνο απέναντι στους εταίρους τους αλλά και στους εργαζόμενους τους, τους πελάτες και τελικά στην ίδια την κοινωνία με την μορφή διάφορων δράσεων (Kashefprakdel et al., 2019). Αξίζει να αναφέρουμε ότι η εταιρική φήμη πλέον δεν αναφέρεται μόνο στην εταιρεία/επιχείρηση σε τοπικό επίπεδο όπου δρα αλλά (και με την έκρηξη του διαδικτύου) ακόμα περισσότερο σε διεθνές επίπεδο, γεγονός που είναι πολύ πιο σοβαρό όταν μιλάμε για πολυεθνικές εταιρείες με πολύ γνωστή επωνυμία, που δρουν παγκόσμια (Katsoulakos et al., 2004).

Πολύ γρήγορα έγινε αντιληπτό από τις επιχειρήσεις ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σχετίζεται άμεσα με την εκπαίδευση τόσο την δημόσια όσο και την ιδιωτική. Τόσο στην ΗΠΑ όσο και στην Μεγάλη Βρετανία οι επιχειρήσεις προχώρησαν πολύ γρήγορα σε συμφωνίες με την τοπικής κοινότητα, τις τοπικές κυβερνήσεις σε συμφωνίες που είχαν όφελος για όλους και με το σκεπτικό ότι τα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία αποτελούν την δεξαμενή απ' όπου προέρχονται πιο καταρτισμένοι αυριανοί πολίτες σε κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό επίπεδο (Anttila, 2014). Για πολλές επιχειρήσεις κυρίως τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια με την εξειδίκευση που παρέχουν περισσότερο απ' ότι τα δημόσια σχολεία έγιναν πόλος έλξης των εταιρειών όπου με όχημα την ΕΚΕ αποκτούν άμεση πρόσβαση προσφέροντας ειδικές εκπαιδεύσεις, σύγχρονα προγράμματα όπως είναι η ρομποτική αλλά και υποτροφίες σπουδών στην ανώτατη εκπαίδευση (Atherton & Wells 1998).

Πλέον γίνεται όλο και περισσότερο αποδεκτό ότι δεν φτάνει μόνο η πρόθεση μίας εταιρείας να κάνει το «καλό» αλλά θα πρέπει να το αποδεικνύει με ενεργητικό τρόπο ο οποίος έχει θετικό περιβαλλοντικό, κοινωνικό (όπου εδώ περιλαμβάνεται και το κομμάτι της εκπαίδευσης) και βέβαια οικονομικό αντίκτυπο (Azim, 2015).

Διάρθρωση της εργασίας:

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε τρία κεφάλαια και είναι δομημένη ως εξής:

.Στο πρώτο κεφάλαιο προσδιορίζεται η έννοια της Εταιρικής Κοινωνική Ευθύνης και το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε και γιατί. Παρουσιάζεται επίσης πως οι Επιχειρήσεις/Εταιρείες προωθούν την ΕΚΕ μέσα από τον προγραμματισμό των δράσεων τους τόσο σε χώρες του εξωτερικού όσο και στην Ελλάδα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε το κομμάτι της εκπαίδευσης, κάνουμε την διάκριση μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής ενώ παρακολουθούμε την εξέλιξη της τελευταίας τόσο σε διεθνές όσο και ελληνικό επίπεδο.

Στο τρίτο και τελευταίο κομμάτι εξετάζεται το σκεπτικό και οι ενέργειες που κάνουν οι επιχειρήσεις/εταιρείες για την προώθηση της ΕΚΕ μέσα από τις συνεργασίες στην εκπαίδευση δίνοντας έμφαση ιδιαίτερα σε δράσεις που γίνονται με τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια παρουσιάζοντας και σχετικά παραδείγματα. Αναφέρεται η μεθοδολογία της έρευνας της εργασίας η οποία είναι ποιοτική ανάλυση περιεχομένου με τη μορφή συνεντεύξεων, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα.

Στο τέλος αναφέρεται η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήσαμε για τη συγγραφή της.

Κεφάλαιο 1 – Εταιρική κοινωνική ευθύνη

Προσδιορισμός εννοιών

Ο όρος Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (σε συντομογραφία ΕΚΕ) αποτελεί ακριβής μετάφραση από τα αγγλικά των λέξεων Corporate Social Responsibility (CSR) και δηλώνει την εταιρική ευθύνη που αναλαμβάνει μία εταιρεία για την κοινωνία και κυρίως όπου έχει την έδρα της και το πεδίο δραστηριότητάς της.

Ο όρος αυτός αποδίδεται στον Αμερικανό οικονομολόγο και συγγραφέα Howard R. Bowen, ο οποίος θεωρείται ο "πατέρας" του. Ήδη από το 1953, στο έργο του με τίτλο "Social Responsibilities of the Businessman", ανέφερε την άποψή του ότι οι επιχειρήσεις έχουν κοινωνικές ευθύνες. Συγκεκριμένα, υποστήριξε ότι οι επιχειρηματίες πρέπει να λαμβάνουν πολιτικές αποφάσεις και να αναλαμβάνουν δράσεις που συνάδουν με τους στόχους και τις αξίες όχι μόνο της εταιρείας τους, αλλά και της κοινωνίας συνολικά, καθώς και της διατήρησης του περιβάλλοντος. (Asongu, 2007).

Η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης διαδόθηκε πολύ γρήγορα στις ΗΠΑ όπου το 1971 η Επιτροπή Οικονομικής Ανάπτυξης της χώρας χρησιμοποίησε τον όρο «Κοινωνικό Συμβόλαιο» μεταξύ των επιχειρήσεων και της Κοινωνίας (Metaxas & Tsavdaridou, 2012). Πιο συγκεκριμένα ζήτησε από τις επιχειρήσεις να αναλάβουν τις ευθύνες τους προς το Κοινωνικό σύνολο μέσα από ένα σύνολο αξιών και ότι η παροχή αγαθών και υπηρεσιών δεν είναι αρκετές από μόνες τους (Atherton & Wells 1998).

Εκτός από τις ΗΠΑ όπου η έννοια της ΕΚΕ αναγνώσθηκε πολύ νωρίς ως αναγκαία συνθήκη για το θετικό αντίκτυπο μιας επιχείρησης, στην συνέχεια ακολούθησαν και άλλες χώρες αλλά και διεθνείς οργανισμοί στον προσδιορισμό της και άρχισαν να αποτυπώνονται οι εταιρικές κοινωνικές ευθύνες, σε συστάσεις και σχετικά κείμενα (Atherton & Wells 1998).

Σύμφωνα με τον ορισμό της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναφέρεται στη δέσμευση μιας επιχείρησης να συμβάλει στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ενεργού συμμετοχής των εργαζομένων και των οικογενειών τους, καθώς και μέσω της συνεργασίας με τις τοπικές κοινότητες όπου η εταιρεία λειτουργεί. Επιπλέον, η

συνεργασία με την ευρύτερη κοινωνία είναι σημαντική. Ο απώτερος στόχος είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της κοινωνίας, καθώς αυτό ωφελεί τόσο την εταιρεία όσο και την ανάπτυξή της. (Katsoulakos et al., 2004).

Στον Ευρωπαϊκό χώρο, η Ευρωπαϊκή Ένωση συγκεκριμένα και στην Σύνοδο κορυφής που πραγματοποίησε το 2000 στην Λισαβόνα, άνοιξε την σχετική συζήτηση και την επόμενη χρονιά, το 2001 παρουσίασε την Πράσινη Βίβλο με θέμα «Προώθηση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» όπου στο κείμενο αυτό κατέγραψε τον ορισμό της ΕΚΕ (Anttila, 2014). Εδώ έχει ενδιαφέρον να πούμε ότι προέτρεψε τις επιχειρήσεις να την ενσωματώσουν σε εθελοντική βάση όσον αφορά τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές τους ευθύνες απέναντι σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη (Azim, 2015). Θα πρέπει ακόμα να παρατηρήσουμε ότι δεν έχουμε βέβαια ένα νομικό δεσμευτικό κείμενο αλλά μια σειρά συστάσεων, που αποσκοπούν ταυτόχρονα στην οικονομική εξέλιξη αλλά και στην κοινωνική συνοχή και διατήρηση των ευρωπαϊκών αξιών. Αξίζει να σημειωθεί η συνεχής προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ΕΚΕ, ότι αποσκοπεί σε συνέργειες τόσο των θεσμικών οργάνων της με τις εθνικές κυβερνήσεις αλλά και ευρύτερα με την κοινωνία των πολιτών και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς, επιχειρώντας να καθιερώσει ελάχιστα πρότυπα εναρμόνισης με τις πολιτικές της καθώς και με τις ευρωπαϊκές ιδέες και αξίες.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 εμφανίζεται ο όρος «triple bottom line». Πρώτος τον διατύπωσε ο Αμερικάνος συγγραφέας John Elkington, όρος ο οποίος αναφέρεται στον κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό αντίκτυπο μιας επιχείρησης (Anttila, 2014). Η θεωρία αυτή αναφέρει ότι για την επιχειρηματική επιτυχία προσμετρώντας όχι μόνο τα οικονομικά μεγέθη αλλά και το υγιές κοινωνικό και περιβαλλοντικό αποτύπωμά της. Πολλές φορές αναφέρεται και ως τα τρία «P's: People, Planet and Prosperity» (Azim, 2015).

Γενικά, υπάρχει μια αυξανόμενη αποδοχή ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να «κάνουν καλό κάνοντας ωφέλιμες δράσεις» για την κοινωνία (Kashefrakdel et al., 2019).

Το 2019, ο όρος ESG (Environmental, Social and Governance) κάνει την εμφάνισή του και σταδιακά αντικαθιστά τον προηγούμενο. Λόγω της περιβαλλοντικής και κλιματικής κρίσης, των κοινωνικών ανισοτήτων και της ανάγκης για διαφανείς εταιρικές διαδικασίες, όλο και περισσότερες εταιρείες αναγκάζονται να ενσωματώσουν πολιτικές και δράσεις που είναι

επωφελείς για το περιβάλλον, την κοινωνία και την εταιρική διακυβέρνηση στην Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αξιοσημείωτο είναι ότι στην Αμερική επενδύθηκαν \$17,1 τρις. σε δράσεις βιωσιμότητας ενώ στην Ευρώπη οι επενδύσεις συνδέονται άμεσα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, μια σειρά πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την πράσινη μετάβαση μέχρι και το 2050 (Tuzcu, 2014).

Στις μέρες μας, ο όρος ESG (Περιβάλλον, Κοινωνία και Διακυβέρνηση) έχει γίνει πολύ δημοφιλής και αναγνωρίζεται ως ένας σημαντικός παράγοντας. Αν και δεν αποτελεί νομική υποχρέωση για μια επιχείρηση, η επίτευξη καλής απόδοσης στους τομείς του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της διακυβέρνησης αποτελεί έναν εξαιρετικά θετικό και βιώσιμο δείκτη για τους εταίρους της επιχείρησης.

Οι εταιρείες που δείχνουν δέσμευση για την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική ευθύνη και την καλή διακυβέρνηση, αναγνωρίζονται ως πιο βιώσιμες και αξιόπιστες στα μάτια των συνεργατών τους. Η συμμόρφωση με τα πρότυπα του ESG δεν μόνο ενισχύει τη φήμη μιας επιχείρησης, αλλά μπορεί επίσης να οδηγήσει σε μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και επιτυχία. Οι επενδυτές, οι πελάτες και οι καταναλωτές αναζητούν όλο και περισσότερο εταιρείες που λαμβάνουν υπόψη τους τα θέματα του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της διακυβέρνησης κατά τη λήψη αποφάσεων επενδύσεων ή αγορών.

Αναφορικά με την τρέχουσα πραγματικότητα στην Ελλάδα, αξίζει πρώτα να αναφερθεί ο ορισμός που διατυπώθηκε το 2013 από το Ελληνικό Δίκτυο, που τον ονομάζει Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, όπου οι εταιρείες δεσμεύονται εθελοντικά να ενσωματώσουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές δράσεις στις επιχειρηματικές τους πρακτικές. πέρα από όσα ορίζει ο νόμος και αφορά όλους όσους επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις δραστηριότητές του (Azim, 2015).

Ιστορική αναδρομή της ΕΚΕ

Αν και φαίνεται ότι είναι μία σύγχρονη έννοια η οποία αναπτύχθηκε κυρίως από τον 20^ο αιώνα και μετά, η αλήθεια είναι ότι η ιστορία όσον αφορά την εταιρική ευθύνη πάει πολύ πίσω και υπάρχει ως πρακτική η οποία περιγράφεται με διαφορετικές λέξεις όπως χορηγία, φιλανθρωπία,

δωρεά τόσο στα βασίλεια της Μεσοποταμίας, στην Αρχαία Ελλάδα αλλά και στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. (United Nations, 2013)

Η έννοιά της όμως παγιώνεται τον 20ο αιώνα όπου αναπτύσσεται τόσο το κράτος πρόνοιας αλλά και αναπτύσσεται και το νομικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις. Αφορμή στάθηκε η 1^η Βιομηχανική Επανάσταση και η ανάπτυξη του εργατικού κινήματος όπου και στα τέλη του 1920 έχουμε τις πρώτες ενδείξεις εταιρικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας με την δημιουργία των πρώτων εργατικών κατοικιών για τους εργάτες των εργοστασίων και τις οικογένειές τους (Kashefpakdel et al., 2019).

Και πάλι αρχικά οι ΗΠΑ αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, προχωρώντας σε νομοθετικές ρυθμίσεις καθώς πολλές επιχειρήσεις κατηγορούνται για αντεργατικές και μονοπωλιακές πολιτικές και πρακτικές (Bowen, 1953). Μέχρι το 1970 η εταιρική κοινωνική ευθύνη (σε μια πολύ βασική βέβαια μορφή) αφορά παροχές προς τους εργαζομένους της συγκεκριμένης επιχείρησης και ικανοποιώντας τις συγκεκριμένες ανάγκες τους. Από την χρονιά αυτή και μετά μεγάλες επιχειρήσεις όπως η Johnson&Johnson ανακοινώνουν ότι πέρα από τους οικονομικούς στόχους τους, προτεραιότητα πλέον είναι εκτός από τους πελάτες και τους εργαζομένους της εταιρείας και οι τοπικές κοινωνίες όπου δραστηριοποιείται κάθε μία από αυτές (Tuzcu, 2014).

Να αναφέρουμε επιπλέον και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) που ιδρύεται το 1960 από τις αναπτυγμένες χώρες ,με πολιτικές που μεταξύ άλλων επικεντρώνονται και στην επίτευξη υψηλών προτύπων όσον αφορά την απασχόληση των εργαζομένων, την ποιότητα ζωής και την βιώσιμη ανάπτυξη (Snider et al., 2015).

Σε διεθνές επίπεδο επίσης, το 1966, τα Ηνωμένα Έθνη υιοθετούν το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι οι κοινωνικές αξίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο από τις επιχειρήσεις όσο και από τους επενδυτές.

Η παγκοσμιοποίηση με την σειρά της φέρνει μεγάλες αλλαγές καθώς πολλές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται διεθνώς σε πολλές διαφορετικές χώρες οπότε είναι άμεση ανάγκη να δημιουργηθούν Κώδικες για την καλή λειτουργία τους σε παγκόσμιο επίπεδο και Πρότυπα

Πιστοποίησης και για πρώτη φορά θεσπίζονται κανόνες τόσο από τον ΟΑΣΑ όσο και από τα Ηνωμένα Έθνη (Tuzcu, 2014).

Στον Ευρωπαϊκό χώρο, το 2001 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή της ΕΕ παρουσιάζει την Πράσινη Βίβλο (την οποία και αναφέραμε και παραπάνω) όπου και καταγράφεται η ανάγκη οι εταιρίες να αναλάβουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές δράσεις με έμφαση στην βιώσιμη ανάπτυξη.

Επίσης, το 2012, στη Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για την Αειφόρο Ανάπτυξη στο Ρίο ντε Τζανέιρο, δημιουργήθηκε ένα εγχειρίδιο με τίτλο «The Future We Want», το οποίο υπογραμμίζει τη σημασία της ενεργού συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης (Tuzcu, 2014).

Πρόσφατα και εν μέσω πανδημίας, έχουμε την πρωτοβουλία Enterprise 2020 του φορέα CSR Europe, η οποία ξεκίνησε από τις ανησυχητικές διαπιστώσεις σχετικά με την περιβαλλοντική κρίση, την ανεργία και τις δημογραφικές αλλαγές και που επιδιώκει την συνεργασία τόσο των ευρωπαϊκών χωρών όσο και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ευρωπαϊκό χώρο έτσι ώστε η επιχειρηματική δραστηριότητά τους να στοχεύει στην αειφορία και στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Έτσι τα τελευταία χρόνια βλέπουμε την ταχύτατη εξέλιξη του όρου της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, γεγονός που δεν σταμάτησε ούτε η αναστολή πολλών δραστηριοτήτων εξαιτίας της ραγδαίας εξάπλωσης της πανδημίας του ιού COVID-19 σε παγκόσμιο επίπεδο. Πολλές επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοί τους αναγκάστηκαν να εφαρμόσουν σε τεράστια κλίμακα και χωρίς προετοιμασία πολλές φορές, την τηλεργασία. Αυτό ανάγκασε τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν εργαλεία και τεχνολογίες που υποστήριζαν τους εργαζόμενους να δουλέψουν έξυπνα και αποτελεσματικά, σε συνθήκες ασφάλειας για αυτούς και τις οικογένειές τους.

Παρατηρήθηκε επίσης, εταιρείες και ειδικά όσες προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες υγείας, υγειονομικής περίθαλψης, προϊόντων υγιεινής κλπ. να αναπτύσσουν εκπαιδευτικές δράσεις όπου σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς οργανισμούς τόσο από τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα, προχώρησαν σε ενημερώσεις, σεμινάρια και ημερίδες σχετικά με την προστασία από τον ιό COVID-19 και γενικότερα άλλα θέματα που αφορούν το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και την προάσπιση του κοινωνικού συνόλου.

Πολλές επιχειρήσεις ανέλαβαν ακόμα πιο ενεργά δράση για την καταπολέμηση του ιού, καθώς αξιολόγησαν μαζί με την ανάγκη φυσικά για κέρδη επιπλέον και τις επιπτώσεις αυτού στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Μεγάλες εταιρείες όπως η L'Oréal και η LVMH Moët Hennessy (η μητρική εταιρεία του ομίλου Louis Vuitton) διαμόρφωσαν εργοστάσια για να παράγουν απολυμαντικά αντί για αρώματα, ενώ η Ford συνεργάστηκε με την 3M για την παραγωγή ιατρικού και προστατευτικού εξοπλισμού για εργαζομένους στον τομέα της υγείας λόγω ελλείψεων, ειδικά της Early στην πανδημία.

Είναι λοιπόν πιθανό ότι ο COVID-19 θα επιταχύνει την εμφάνιση εξελιγμένων μορφών κοινωνικά υπεύθυνης οργάνωσης και λειτουργίας επιχειρήσεων, οι οποίες στη μετά τον Covid εποχή θα αναπτύξουν νέες στρατηγικές και προσανατολισμούς δράσης προς το ευρύτερο κοινωνικό συμφέρον.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ως όρος και πρακτική εξελίσσεται συνεχώς και με ακόμα μεγαλύτερη ταχύτητα καθώς προσαρμόζεται σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, στο διεθνή ανταγωνισμό, την εμφάνιση νέων πολιτικών συσχετισμών, την διάδραση με διεθνείς οργανισμούς, κράτη και οργανώσεις της Κοινωνίας των πολιτών ενώ πρέπει και να τηρεί διεθνείς κανονισμούς και πρότυπα αλλά και να σέβεται τις τοπικές κοινωνίες, κώδικες δεοντολογίας και πολιτισμικές παραδόσεις (Katsoulakos et al., 2004).

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ελλάδα

Τον Μάιο του 1994, μια ομάδα επιχειρηματιών και διευθυντών μεγάλων εταιρειών από την Ευρώπη συνέρχονται και υπογράφουν την "Ευρωπαϊκή Διακήρυξη κατά του Κοινωνικού Αποκλεισμού", με σκοπό να προωθήσουν την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων (Ασπρίδης, 2015). Το επόμενο έτος, το 1995, ξεκινά η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Επιχειρηματικού Δικτύου για την Κοινωνική Συνοχή (EBNSC). Ένας από τους βασικούς στόχους αυτής της πρωτοβουλίας είναι η δημιουργία αντίστοιχων δικτύων σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα. (Snider et al., 2015).

Μετά από μια σειρά συναντήσεων με επιχειρήσεις και φορείς όπως το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών (ΕΒΕΑ), το Ελληνικό Δίκτυο Κοινωνικής Συνοχής ιδρύθηκε το 2000 και

το 2002 άλλαξε το όνομά του σε Ελληνικό Δίκτυο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (CSR HELLAS) Επίσημη χώρα. Εταίρος (Ασπρίδης, 2015).

Σήμερα, μία από τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσει είναι το Ελληνικό Σύμφωνο Βιώσιμης Επιχειρηματικότητας (ΕΣΒΕ) που αποτελεί ένας οδικό χάρτη προς ένα βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο για την τριετία 2023-2025, απευθύνεται σε όλες τις ελληνικές επιχειρήσεις έτσι ώστε να διαχειριστούν με υπεύθυνο και βιώσιμο τρόπο θέματα σχετικά με τη στρατηγική και τη λειτουργία τους. Ένας από τους κύριους σκοπούς είναι και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας σε εθνικό και ανά κλάδο επίπεδο με έμφαση στους τομείς της ΕΚΕ και της βιώσιμης επιχειρηματικότητας όπου τα θέματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης της κοινωνίας παίζουν έναν πολύ ζωτικό ρόλο.

Ένας άλλος φορέας ΕΚΕ είναι το Ινστιτούτο Εταιρικής Υπευθυνότητας (CRI-Corporate Responsibility Institute), το οποίο δραστηριοποιείται στον τομέα της ΕΚΕ και βοηθά τις εταιρείες να ενσωματώσουν καλές πρακτικές στις δραστηριότητές τους (Panayiotou et al., 2009). Για το σκοπό αυτό, ανέπτυξε τον προαναφερθέντα Δείκτη CR, ένα ευρωπαϊκό σημείο αναφοράς για τη συγκριτική αξιολόγηση της απόδοσης των εταιρειών στον τομέα της ΕΚΕ (Βαξεβανίδου, 2011).

Στην Ελλάδα, περισσότερες από 60 ελληνικές και διεθνείς επιχειρήσεις από 12 διαφορετικούς κλάδους έχουν συμμετάσχει στην σχετική αξιολόγηση του CR Index κι έτσι βελτιώνουν, συστηματοποιούν και αναπτύσσουν την στρατηγική τους όσον αφορά την ΕΚΕ ενώ αξίζει να αναφερθεί ότι εκπροσωπούν το 20% του ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν) της χώρας (Βαξεβανίδου, 2011).

Στις 30 Ιουνίου του 2022 έγινε η βράβευση των 12 κορυφαίων ως προς την υπευθυνότητα εταιρειών για την περίοδο 2019-2020 και αυτές ήταν η Wind Hellas, Genesis Farma, Pfizer Hellas, Novartis Hellas, ΔΕΠΑ, Πλαίσιο, Elpedison, Όμιλος Ιατρικού Αθηνών, ΑΒ Βασιλόπουλος, Εθνική Ασφαλιστική, Αυτοκινητόδρομος Αιγαίου, Ολυμπία Οδός.

Άλλος ένας φορέας που επίσης έχει ασχοληθεί εκτεταμένα με ζητήματα ΕΚΕ είναι ο Σύλλογος Ελλήνων Βιομηχάνων ο οποίος έχει εκδώσει τον Χάρτη των Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των επιχειρήσεων με εκτεταμένες αναφορές επίσης όσον αφορά την Κοινωνική Ευθύνη.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής - EBEN GR, το οποίο σημαίνει European Business Ethics Network in Greece, είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός

που ιδρύθηκε το 2005 για να διαδώσει το είδος της επιχειρηματικής διαχείρισης που βασίζεται στην ΕΚΕ που είναι σημαντικό ηθική ηγεσία, ενώ παράλληλα αυξάνει τη γνώση σχετικά με την εταιρική ευθύνη απέναντι στην κοινωνία (Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής, 2013).

Τα τελευταία χρόνια, οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν ενεργήσει εθελοντικά για να γίνουν πιο κοινωνικά υπεύθυνες (OECD, 2018). Ως αποτέλεσμα, πριν ξεκινήσουν οποιαδήποτε δραστηριότητα, σκέφτονται όλο και περισσότερο τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θα έχει (Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής, 2013).

Ο Όμιλος Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΠΕ) είναι ο μεγαλύτερος επιχειρηματικός οργανισμός στον τομέα της ενέργειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και η μέχρι σήμερα επιτυχία του επιβεβαιώνει την ενεργό εφαρμογή της πολιτικής "εταιρικής κοινωνικής ευθύνης" του Ομίλου μέσα από πολλές δράσεις που αναλαμβάνει σε ετήσια δράση με εκπαιδευτικό και κοινωνικό χαρακτήρα (Ελληνικά Πετρέλαια, 2020).

Αντιμετωπίζοντας την πρόκληση του COVID-19, όπως και πολλές άλλες εταιρείες, ο Όμιλος επιδιώκει να συμβάλει σημαντικά στην καταπολέμηση της πανδημίας, να διασφαλίσει την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας και να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα υγιεινής για τη διασφάλιση της υγείας των εργαζομένων, των συνεργατών του. και των πελάτες του (Ελληνικά Πετρέλαια, 2021).

Κατάφερε έτσι και απέτρεψε τις επιχειρηματικές διαταραχές εφαρμόζοντας με εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς τον ψηφιακό μετασχηματισμό κατά την διάρκεια της πρωτοφανούς κατάστασης στη χώρα, διασφαλίζοντας έτσι την επιχειρηματική συνέχεια και διατηρώντας την απασχόληση (Ελληνικά Πετρέλαια, 2021).

Παράλληλα, τα Ελληνικά Πετρέλαια συνέβαλαν στις εθνικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση της πανδημικής κρίσης παρέχοντας πρακτική υποστήριξη στο σύστημα υγείας ενώ προχώρησε σε εκστρατείες ενημέρωσης για τους κανόνες υγιεινής και προστασίας σε δημόσια και ιδιωτικά σχολεία (Ελληνικά Πετρέλαια, 2021).

Με την εμπειρία που έχουμε πλέον λόγω της πανδημίας, παρόμοια παραδείγματα θα πρέπει να υιοθετηθούν από όλες τις εταιρείες. Η κοινωνική ευθύνη πρέπει να είναι ειλικρινής και με όρους διαφάνειας (Meyer & Allen, 1997). Η κοινωνική ευθύνη πρέπει να γίνει ουσιαστικό μέρος της

ταυτότητας μιας υπεύθυνης και σοβαρής εταιρείας. Με τον τρόπο αυτό, το εμπορικό σήμα (brand name) μιας επιχείρησης ενισχύεται και η υποστήριξη του κοινωνικού συνόλου επιστρέφεται με την μορφή κερδών, που είναι άλλωστε και το ζητούμενο για μια αυτήν. Μια συνεπής πολιτική ΕΚΕ είναι το κλειδί της επιτυχίας για την προσέλκυση πελατών που ενδιαφέρονται για τις ηθικές πρακτικές της εταιρείας (Madison et al., 2012). Από την επιλογή των πηγών των χρησιμοποιούμενων πρώτων υλών μέχρι τις δίκαιες συνθήκες εργασίας και το αποτύπωμα που αφήνουν στο περιβάλλον, αυτά είναι μερικά από τα πρότυπα που απαιτούν οι υπεύθυνοι καταναλωτές, επενδυτές, τωρινοί και αυριανοί πελάτες, γεγονός που στο μέλλον θα γίνει πιο έντονο (OECD, 2014).

Κεφάλαιο 2 - Ιδιωτική Εκπαίδευση Και Τύποι Ιδιωτικών Εκπαιδευτήριων

Η Εκπαίδευση σε Διεθνές Περιβάλλον

Υπάρχουν διάφοροι τύποι εκπαίδευσης διεθνώς, που μπορεί να λάβει ένας μαθητής/σπουδαστής στον σύγχρονο κόσμο. Οι βασικές και αξιόπιστες όμως επιλογές περιορίζονται σε δύο κύριες κατηγορίες, που περιλαμβάνουν το δημόσιο και το ιδιωτικό σχολείο (Ball, 2007).

Είναι αλήθεια ότι πολλοί άνθρωποι στη σημερινή κοινωνία πιστεύουν ότι είναι καλύτερο να στέλνουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικά παρά σε δημόσια σχολεία. Για τους περισσότερους γονείς βέβαια το να αποφασίζουν ποιο σχολικό σύστημα θα είναι καλύτερο για το παιδί τους, βασίζεται κυρίως στο πρόγραμμα σπουδών, στο μέγεθος της τάξης αλλά πάντοτε σε συνάρτηση με το κόστος που το συνοδεύει καθώς και τον οικογενειακό προϋπολογισμό και την οικογενειακή κατάσταση στην δεδομένη στιγμή (Metaxas & Tsavdaridou, 2012). Δεν είναι εύκολη επιλογή για τους γονείς να αποφασίσουν, αλλά πολλοί γονείς πιστεύουν ότι το παιδί τους αξίζει να λάβει την καλύτερη προσφερόμενη εκπαίδευση. Αυτό φαίνεται πιο εύκολο για ευκατάστατες οικογένειες που μπορούν και να «σηκώσουν το ανάλογο κόστος» (Woods, 2011).

Η ποιότητα της διδασκαλίας και οι προσδοκίες των μαθητών διαφέρουν από το εάν πηγαίνουν σε ιδιωτικό ή δημόσιο σχολείο . Οι υποστηρικτές του ιδιωτικού σχολείου υποστηρίζουν ότι η εκπαίδευση που λαμβάνεται εκεί είναι πιο δομημένη, και εξηγούν ότι εκτός από τα μαθήματα που είναι υποχρεωμένοι να διδάσκονται σύμφωνα με το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, που καθορίζει το κράτος, διδάσκονται επιπλέον μαθήματα πολύ πιο σύγχρονα και εξειδικευμένα, προσαρμοσμένα στις σημερινές ανάγκες, που κάνουν καλύτερη προετοιμασία των μαθητών για την είσοδο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, παρέχονται ξένες γλώσσες, αθλήματα και ενισχυτική διδασκαλία, που συμπεριλαμβάνεται στο ημερήσιο κόστος χωρίς να ξοδεύουν επιπλέον χρόνο και χρήμα. Άρα προετοιμάζουν καλύτερα τους εκπαιδευόμενους για την είσοδό τους μελλοντικά στην αγορά εργασίας και με πολύ καλύτερες προοπτικές απασχόλησης (Woods, 2011).

Το δημόσιο σχολείο πάλι έχει το πλεονέκτημα της ελεύθερης πρόσβασης για όλους, άλλωστε σχεδόν σε όλο τον κόσμο τη δημόσια εκπαίδευση προσφέρεται δωρεάν και έτσι όλοι έχουν δικαίωμα αλλά και υποχρέωση να πάνε σε αυτό όμως οι μέθοδοι διδασκαλίας είναι αυστηρά προσδιορισμένοι από το κράτος χωρίς πάντοτε πρόσβαση σε άλλα πλεονεκτήματα όπως ενισχυτική διδασκαλία, ειδικά μαθήματα ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών αλλά και οι μαθητές από μόνοι τους ακολουθούν ένα πανομοιότυπο εκπαιδευτικό σύστημα ανεξάρτητα από ποια είναι τα προσωπικά ενδιαφέροντα και οι κλίσεις τους (Wolf, 2002).

Και όπως ήδη τονίσαμε πολλές φορές μία από τις σημαντικότερες διακρίσεις μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων είναι το κόστος, το οποίο είναι σημαντικό όσον αφορά την ιδιωτική εκπαίδευση. Ακόμα και μεταξύ ιδιωτικών σχολείων υπάρχουν μεγάλες διαφορές στα δίδακτρα ανάλογα με το τι προσφέρει το κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα (Ball, 2007). Η ερώτηση που τίθεται συχνά είναι: «Μπορώ να αντέξω οικονομικά να πάει το παιδί μου σε ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα ακόμα και αν θέλω ως γονιός να προσφέρω το καλύτερο;»

Τα δημόσια σχολεία χρηματοδοτούνται από κρατικά χρήματα και ακολουθούν τους κυβερνητικούς προϋπολογισμούς και το ποσοστό που διατίθεται για την παιδεία, ενώ τα ιδιωτικά σχολεία απαιτούν δίδακτρα από τους μαθητές τους, ουσιαστικά μιλάμε για επιχειρήσεις. Τα δημόσια σχολεία απαγορεύεται να χρεώνουν δίδακτρα ή άλλα τέλη που μπορεί να προκύψουν, όπως: μεταφορικά, υλικά και σχολικά βιβλία. Τις περισσότερες φορές, εάν τα δημόσια σχολεία χρειάζονται περισσότερα χρήματα για την εκπαίδευση, οι φόροι αυξάνονται (Wolf, 2002).

Από την άλλη πάλι δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι οι γονείς για να καλύψουν κενά στην μόρφωση των παιδιών τους, που δεν παρέχονται ή παρέχονται με ελλείψεις, όπως φροντιστήρια ξένων γλωσσών, φροντιστηριακά μαθήματα, αθλητικές δραστηριότητες, τυχόν μαθήματα μουσικής, ρομποτικής κλπ. πρέπει να υπολογίσουν ένα επιπλέον ποσό που δεν είναι καθόλου μικρό.

Τα ιδιωτικά σχολεία να μπορούν να χρεώνουν τα δίδακτρα και επιπλέον μπορούν χρεώνουν για σχολικά βιβλία και υλικά, αθλητικό εξοπλισμό, συμμετοχή σε εκδηλώσεις και διαγωνισμούς (που προετοιμάζουν καλύτερα τα παιδιά για την μετά το σχολείο ζωή) αν και ορισμένα προσφέρουν υποτροφίες σε μαθητές για να βοηθήσουν να ανταπεξέλθουν σε δύσκολες οικονομικά συνθήκες (Ball, 2007).

Όποιο εκπαιδευτικό σύστημα κι αν επιλέξει ένας γονιός θα υπάρχει πάντα ένα κόστος, το θέμα είναι πόσο οικονομικό βάρος μπορεί να σηκώσει ένας οικογενειακός προϋπολογισμός και για πόσο χρονικό διάστημα.

Η Ιδιωτική Εκπαίδευση στην Ευρώπη

Το σχολείο που επιλέγει ένας γονέας είναι μια επένδυση για το μέλλον του παιδιού του, επομένως η απόφαση δεν πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη. Η εκπαίδευση είναι ζωτικής σημασίας στη σημερινή κοινωνία. Οι γονείς θέλουν πάντα το καλύτερο για τα παιδιά τους, ειδικά όσον αφορά την εκπαίδευση. Όσο καλύτερη είναι η εκπαίδευση, τόσο περισσότερα προσόντα έχει κάθε παιδί.

Όσον αφορά την Ευρώπη, υπάρχουν ορισμένα χαρακτηριστικά που αξίζει να αναφερθούν: Τα ιδιωτικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη χωρίζονται στις ακόλουθες δύο κατηγορίες:

A) Σε κρατικά χρηματοδοτούμενα ιδρύματα που ελέγχονται κυρίως από εκκλησίες, τοπικές κυβερνήσεις ή μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, η πληρωμή διδασκτρων απαγορεύεται σε πολλές περιπτώσεις (αυτό ισχύει για τη συντριπτική πλειοψηφία των ιδιωτικών σχολείων στην Ευρώπη).

Αυτά τα σχολεία βρίσκονται υπό αυστηρό κρατικό έλεγχο. Ιδιωτικά σχολεία αυτού του τύπου βρίσκονται κυρίως στη Δυτική Ευρώπη και τη Σκανδιναβία (Σουηδία, Δανία, Νορβηγία).

B) Τα αμιγώς ιδιωτικά σχολεία, που αντιπροσωπεύουν περίπου το 2,5% των ευρωπαϊκών σχολείων. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν και τα ελληνικά ιδιωτικά σχολεία. Ωστόσο, πολλά λεγόμενα ανεξάρτητα ιδιωτικά σχολεία δεν απονέμουν διπλώματα ισοδύναμα με δημόσια σχολεία. Αυτό το είδος σχολείου υπάρχει κυρίως σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Σε όλες τις κατηγορίες σχολείων, όμως, η ρύθμιση και η διαδικασία απονομής διπλωμάτων στην ιδιωτική εκπαίδευση στην Ευρώπη εξαρτώνται σχεδόν αποκλειστικά από τα καντόνια. Σε ορισμένες χώρες, όπως η Γαλλία και η Γερμανία, η νομοθεσία είναι αυστηρή και προβλέπει την υποχρέωση δημόσιου ελέγχου των ιδιωτικών σχολείων (Metaxas & Tsavdaridou, 2012). Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια των οικονομικών κρίσεων σε χώρες όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία (κυρίως στην περίοδο 2007-2018), οι νομοθετικές επεμβάσεις προκάλεσαν μεγάλη απορύθμιση στο νομικό πλαίσιο και έθεσαν σε κίνδυνο την νομιμότητα της απονομής πτυχίων.

Η Ιδιωτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Όσον αφορά τα δύο πρώτα επίπεδα του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, υπάρχουν ιδιωτικά εκπαιδευτήρια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν υπάγονται στο κράτος. Τα ιδιωτικά σχολεία δημιουργούνται και λειτουργούν από φυσικά ή νομικά πρόσωπα και υπόκεινται στην επίβλεψη του Υπουργείου Παιδείας. Όπως και τα δημόσια σχολεία, υπόκεινται στην παρακολούθηση και διοίκηση από τους τοπικούς διοικητικούς φορείς, όπως το Τμήμα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Τα ιδιωτικά σχολεία οργανώνονται ακριβώς όπως τα δημόσια και ακολουθούν το ωρολόγιο πρόγραμμα και τη διδακτέα ύλη που ισχύει σήμερα, τα οποία είναι τα ίδια με τα δημόσια σχολεία.

Πρόσθετες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αποκλίνουν από το ωρολόγιο πρόγραμμα ή υπερβαίνουν το ωρολόγιο πρόγραμμα επιτρέπονται αφού πληρούνται προϋποθέσεις που ορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας και τις υπηρεσίες του και τέλος αφού ελεγχθεί η νομιμότητα των

μαθημάτων και το παιδαγωγικό περιεχόμενο της εκπαίδευσης από την αρμόδια Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης:

Επιπλέον, με υποχρεωτικά ή διευρυμένα ωράρια, τα δημόσια σχολεία μπορούν να διδάσκουν περισσότερες ξένες γλώσσες εκτός από το ωράριο που έχει ορίσει το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και μπορούν να επιλέξουν ποιες ξένες γλώσσες και πόσες ξένες γλώσσες διδάσκονται.

Ξένα σχολεία

Υπάρχουν επίσης ξένα ιδιωτικά σχολεία (Ν. 4186/2013) που ιδρύονται από φυσικά πρόσωπα (όχι πολίτες της Ελλάδας) ή νομικά πρόσωπα που δεν βρίσκονται στην Ελλάδα. Οι άδειες ίδρυσης και λειτουργίας μπορούν να εκδίδονται μόνο σύμφωνα με το νόμο. Στην Ελλάδα λειτουργούν αυτή τη στιγμή 30 ξένα σχολεία.

Ορισμένα από αυτά ιδρύθηκαν στο πλαίσιο διμερών εκπαιδευτικών συμφωνιών που υπογράφηκαν μεταξύ της Ελλάδας και άλλων χωρών. Ωστόσο, η ύπαρξη διασυνοριακών συμφωνιών δεν υποκαθιστά τις άδειες λειτουργίας που θα έπρεπε να εκδίδουν.

Εποπτεύουσα αρχή είναι επίσης το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο τα εποπτεύει μέσω του Τμήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Με βάση το πρόγραμμα σπουδών, τα ξένα σχολεία χωρίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. Ξένα σχολεία με ξένο πρόγραμμα σπουδών κυρίως για αλλοδαπούς που διαμένουν στην Ελλάδα.
2. Τα ξένα σχολεία που ακολουθούν το ελληνικό πρόγραμμα σπουδών λειτουργούν με το ίδιο πρόγραμμα σπουδών που εφαρμόζεται στα ελληνικά δημόσια σχολεία. Ωστόσο, η διδασκαλία γίνεται σε ξένες γλώσσες και
3. Τα ξένα σχολεία που έχουν δύο διαφορετικά προγράμματα σπουδών, ένα ελληνικό και ένα ξενόγλωσσο, ενώ λειτουργούν ως ξεχωριστές σχολές που διαφέρουν μεταξύ τους.

Σημειώνεται ότι σε όλα τα ξένα σχολεία στην Ελλάδα που ακολουθούν ξένο πρόγραμμα σπουδών, υπάρχει υποχρεωτική διδασκαλία των ελληνικών μαθημάτων.

Μεταγυμνασιακή ιδιωτική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Ιδιωτικές Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (ΕΣΚ)

Η ιδιωτική ΕΕΚ, παρέχει αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε όσους έχουν ολοκληρώσει την τυπική υποχρεωτική εκπαίδευση, δηλαδή διαθέτουν απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμο τίτλο. Τα δημόσια και ιδιωτικά προγράμματα ΕΕΚ προσφέρουν πιστοποιητικό επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (επίπεδο 3).

Οι άδειες για ιδιωτική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση χορηγούνται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα υπό όρους και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης

Ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι αρμόδιος για την εποπτεία της ιδιωτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού πλαισίου.

Μετα-δευτεροβάθμια ιδιωτική εκπαίδευση (Ν. 4713/2020)

Ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης

Τα ιδιωτικά επαγγελματικά ιδρύματα (ΙΕΚ), όπως και τα δημόσια ΙΕΚ, παρέχουν αρχική επαγγελματική κατάρτιση σε αποφοίτους της τακτικής, μη υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε γενικές και επαγγελματικές σχολές. Τα δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ προσφέρουν επαγγελματικά διπλώματα υπό όρους.

Ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων επίσης εποπτεύει και διοικεί τις ιδιωτικές σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Κολλέγια

Τα κολέγια είναι πάροχοι μη τυπικής μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα για τους αποφοίτους Γενικού και Γενικού Επαγγελματικού Λυκείου.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται μόνο από πλήρως αυτόνομα δημόσια ιδρύματα. Απαγορεύεται η ίδρυση ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από ιδιώτες.

Η Ακαδημία παρέχει σπουδές αποκλειστικά στο πλαίσιο συμφωνιών διαπίστευσης και δικαιόχρησης με ξένα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εγκεκριμένα από τις αρμόδιες αρχές της χώρας υποδοχής.

Οι σπουδές οδηγούν σε ένα πρώτο πτυχίο (Bachelor's degree) που απαιτεί τουλάχιστον τρία έτη σπουδών και παρακολούθησης. Οι σπουδές οδηγούν επίσης σε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Ανεργόμενες Επενδύσεις στην Ιδιωτική Εκπαίδευση

Από το 2020 παρατηρείται αύξηση του αριθμού των μαθητών στα ιδιωτικά σχολεία και αναμένεται να ανοίξει μια νέα σελίδα στην ιδιωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα, με ελληνικά και ξένα επενδυτικά κεφάλαια να δείχνουν ενδιαφέρον για τη δημιουργία νέων ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων. Το επίκεντρο είναι τώρα ο Δήμος Ελληνικού, ο οποίος αναμένεται να εξελιχθεί ως η μεγαλύτερη προγραμματισμένη αστική ανανέωση στην Ευρώπη.

Ήδη τα ιδιωτικά σχολεία είναι ιδιαίτερα ενεργά από το 2005 και 2006, όταν πολλοί γονείς στράφηκαν σε αυτά λόγω των μαζικών απεργιών εκείνη την εποχή στα δημόσια σχολεία (Μηλιός, 2006). Όπως έχουν αναφέρει διευθυντές σχολείων, το σημερινό υψηλό επίπεδο γονικού ενδιαφέροντος, συνδέεται με την αναπόφευκτη ανάκαμψη της οικονομίας μετά την απότομη ύφεση που ξεκίνησε γύρω στα τέλη της δεκαετίας του 2020. Το ενδιαφέρον έχει επίσης αυξηθεί λόγω της πανδημίας COVID-19 όπου παρα πολύ γρήγορα τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια ανέπτυξαν γρήγορα αντανεκλστικά και πολύ γρήγορα ανέπτυξαν τις πλατφόρμες τους για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε σχέση με τα προβλήματα που παρατηρήθηκαν στα δημόσια σχολεία. Παρατηρήθηκε επίσης ότι οι εγγραφές σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια αυξήθηκαν κατά 10% περίπου κατά μέσο όρο. Να σημειωθεί ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια ανάπτυξης για την δημιουργία νέων ιδιωτικών σχολείων τόσο από ομάδες φροντιστηρίων ή άλλα σχολεία καθώς και από ξένα επενδυτικά κεφάλαια.

Κεφάλαιο 3 – Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ιδιωτική Εκπαίδευση

Εισαγωγή – Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Εκπαίδευση

Ο τομέας της εκπαίδευσης σε διεθνές επίπεδο τράβηξε πολύ νωρίς τα βλέμματα των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της ΕΚΕ η οποία σε αυτό τον τομέα επικεντρώθηκε κυρίως στην προώθηση ειδικών εκπαιδευτικών δράσεων, στις υποτροφίες, στην βελτίωση της πρόσβασης σ' αυτήν και σε πρωτοβουλίες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (United Nations, 2013).

Μερικά από τα πιο συνηθισμένα παραδείγματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης για εκπαιδευτικούς σκοπούς περιλαμβάνουν σύμφωνα με τον Azim, (2015):

- Μείωση των αποτυπωμάτων άνθρακα.
- Βελτίωση των πολιτικών εργασίας και αυτών που ωφελούν το περιβάλλον.
- Ποικιλομορφία, ισότητα και ένταξη.
- Φιλανθρωπία με επίκεντρο τον Άνθρωπο.
- Εθελοντισμό.
- Εταιρικές πολιτικές για το περιβάλλον και την κοινωνία
- Κοινωνικά και περιβαλλοντικά συνειδητές επενδύσεις.

Οι μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές (εκπαιδευόμενοι) που μαθαίνουν για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, μπορούν να χρησιμοποιούν πολύ πιο συνειδητοποιημένα τα εμπορικά προϊόντα και τις υπηρεσίες και να εμπιστεύονται τις εταιρείες που τα κατασκευάζουν. Με τον τρόπο αυτό οι επιχειρήσεις χρησιμοποιώντας ως εκπαιδευτικά εργαλεία δημιουργικές ιδέες, αλλάζουν τη στάση των εκπαιδευόμενων απέναντι στην επιχειρηματική ηθική και τη βιωσιμότητα.

Η ΕΚΕ περιλαμβάνει τέσσερις (4) βασικές κατηγορίες:

1. ευθύνη για το περιβάλλον,
2. ηθική ευθύνη και προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων,
3. φιλανθρωπική υπευθυνότητα και
4. οικονομική υπευθυνότητα.

Ο τομέας της εκπαίδευσης είναι συχνά ο ευκολότερος και γρηγορότερος δρόμος από τις διάφορες άλλες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, που έχουν υποστήριξη και χρηματοδότηση από τις εταιρείες, αλλά δεν είναι απαραίτητα η κυρίαρχη σε προτεραιότητα επένδυση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και ακόμη περισσότερο το κομμάτι της ιδιωτικής εκπαίδευσης.

Εξετάζοντας το ιστορικό υπόβαθρο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης γίνεται κατανοητό πόσο αυτή είναι σημαντική για τις επιχειρήσεις ενώ σειρά πολιτικών και πρακτικών που ήδη έχουν εμφανισθεί κατά την διάρκεια του 21^{ου} αιώνα δείχνουν ότι δημιουργούνται διαρκώς νέοι λόγοι (βλ. οικονομικές και περιβαλλοντικές κρίσεις, πανδημία COVID-19, ενεργειακή κρίση, ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην Ουκρανία) για τους οποίους οι επιχειρήσεις πρέπει να υιοθετήσουν πρωτοβουλίες ΕΚΕ. Βέβαια οι επιχειρήσεις διαφέρουν ως προς την έκταση των εταιρικών κοινωνικών τους αρμοδιοτήτων, είναι όμως σίγουρο ότι οι υπεύθυνα κοινωνικές δράσεις τους πρέπει να εντάσσονται στις πολιτικές τους και αποφέρουν μετρήσιμα αποτελέσματα σε κάθε επιχείρηση. Επιπλέον υπάρχει ηθικό καθήκον των επιχειρήσεων προς την κοινωνία και η απόδειξη αυτού μέσω της ΕΚΕ δείχνει ποια επιχείρηση είναι πραγματικά κοινωνικά υπεύθυνη.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω και ήδη από το 2012 και σε διεθνές επίπεδο παρατηρείται ότι όλο και περισσότερες επιχειρήσεις συνεργάζονται με δημόσια και ιδιωτικά σχολεία με σκοπό την αμοιβαία ωφέλεια.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ιδιωτικά Εκπαιδευτήρια

Πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα, ιδιαίτερα στο κομμάτι της Ιδιωτικής εκπαίδευσης, που μας απασχολεί εδώ, συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες ΕΚΕ, τις οποίες και εντάσσουν στα προγράμματά τους (Μηλιός, 2006). Φαίνεται ότι κατανοούν καλύτερα την ανάγκη εξοικείωσης των μαθητών τους στο σύγχρονο περιβάλλον και την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων που αφορούν κρίσεις οικονομικές, περιβαλλοντικές, ανθρωπιστικές και υγειονομικές όπως ήταν η αντιμετώπιση της πανδημίας έτσι αλλά και την εκμάθηση νέων μαθησιακών μοντέλων που δεν εντάσσονται απαραίτητα στα υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα, που εκπονούνται από το κράτος αλλά απασχολούν έντονα τους αυριανούς πολίτες σε κοινωνικά ζητήματα αλλά και την μελλοντική αγορά εργασίας (Panayiotou et al., 2009). Κατανοούν πώς η ΕΚΕ είναι επίσης ένας από τους βασικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την προβολή τους τόσο με την χρήση τους ως εκπαιδευτικά εργαλεία όσο και με την βελτίωση των δεξιοτήτων των μαθητών και σπουδαστών τους.

Από την πλευρά της τώρα, η ΕΚΕ των εταιρειών βοηθά με την σειρά της τα εκπαιδευτήρια να προετοιμάσουν εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και καλύτερους φοιτητές και οφέλη όσον αφορά την υποβολή ισορροπημένης αναφοράς στο οικονομικό περιβάλλον, τις κοινωνικές επιδόσεις και τον αντίκτυπο των λειτουργιών του.

Για τους παραπάνω λόγους που εξυπηρετούν τόσο τα εκπαιδευτήρια όσο και τους δασκάλους/καθηγητές αλλά και τους μαθητές τους, τα περισσότερα εκπαιδευτήρια επιδιώκουν να συμμετέχουν ενεργά σε δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Για τους λόγους αυτούς είναι σκόπιμο να εστιάζουν σε εταιρείες οι οποίες συνεισφέρουν άμεσα σε τοπικό επίπεδο και κυρίως εκείνο στο οποίο δραστηριοποιείται το σχολείο έτσι ώστε να προσελκύουν ακόμα περισσότερο το ενδιαφέρον των μαθητών, καθηγητών, γονιών και της τοπικής κοινωνίας ευρύτερα ακόμα και όταν πρόκειται για διεθνείς εταιρείες που όμως δραστηριοποιούνται στην περιοχή τους και προσφέρουν άμεσα στην κοινότητα (Prutina, 2016).

Γι' αυτό θα ήταν σημαντικό, οι μαθητές να δηλώσουν τα ειδικότερα ενδιαφέροντά τους και τα ζητήματα που τους απασχολούν αλλά και να προχωρήσουν οι ίδιοι σε έρευνα για το ποιες εταιρείες

τους ενδιαφέρουν, να δηλώσουν το ενδιαφέρον τους αυτό και να έρθουν σε επαφή μαζί τους με την βοήθεια των δασκάλων τους και την υποστήριξη του εκπαιδευτηρίου. Αυτό είναι πολύ σημαντικό επειδή οι μαθητές νιώθουν ότι δεν είναι απλά θεατές και φορείς μάθησης αλλά συμμετέχουν ενεργά στις διεργασίες του σχολείου, αποφασίζουν για το τι είναι σημαντικό γι' αυτούς και χτίζουν τις ηγετικές τους ικανότητες (Μηλιός, 2006).

Από την πλευρά τους οι διάφορες εταιρείες και επιχειρήσεις συνεργάζονται με σχολεία τόσο από τον χώρο της δημόσιας όσο και της ιδιωτικής εκπαίδευσης.

Με ποια σχολεία θα επιλέξουν να συνεργαστούν οι επιχειρήσεις, δημόσια ή ιδιωτικά, εξαρτάται από την πολιτική ΕΚΕ που έχουν σχεδιάσει, τους στόχους που έχουν ορίσει και τα αποτελέσματα που τους ενδιαφέρει να εμφανίσουν. Τα φιλανθρωπικά κίνητρα και η προσφορά προς την κοινωνία είναι αλήθεια πως εμφανίζεται η μερίδα του λέοντος να δίνεται προς τα δημόσια σχολεία (σχολικά γεύματα, διανομή υγειονομικού υλικού, υποτροφίες φοίτησης σε ανώτατα ιδρύματα) αλλά και πάλι εξαρτάται από το τι θέλουν να προωθήσουν οι επιχειρήσεις μέσα από τις συνεργασίες με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Η ιδέα της Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας η οποία και προέρχεται από κερδοσκοπικά ιδρύματα όπως π.χ. είναι οι Τράπεζες ή μεγάλες χρηματιστηριακές εταιρείες, γίνεται όλο και πιο αποδεκτή στην Ιδιωτική Εκπαίδευση, με τις περισσότερες πρωτοβουλίες να τις βλέπουμε σε διεθνές επίπεδο και κυρίως στις ΗΠΑ και την Μεγάλη Βρετανία (Brammer et al., 2007). Αυτή βασίζεται στην παραδοχή ότι η εκπαιδευτική κοινότητα (εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι) απέναντι στα νέα επιχειρηματικά δεδομένα στον σύγχρονο κόσμο, πρέπει να εμφανίζεται πιο ευέλικτη και με πιο ανοικτό μυαλό στην συνεργασία της με τις κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες.

Παρατηρείται λοιπόν ότι όσον αφορά συνεργασίες για εκπαίδευση σε νέα αντικείμενα ή όσον αφορά τον επαγγελματικό προσανατολισμό των αυριανών στελεχών ή διοικητικών υπαλλήλων σε τομείς εξειδίκευσης, τότε οι συνεργασίες γίνονται περισσότερο με ιδιωτικά σχολεία, που ακολουθούν ειδικά μοντέλα μάθησης, πιο εξειδικευμένα και με στόχο την προετοιμασία των εκπαιδευόμενων τους, αμέσως μετά τις σπουδές τους να έχουν άμεση πρόσβαση σε όσο το δυνατόν καλύτερες θέσεις στην αγορά εργασίας.

Επιπλέον θα πρέπει να τονισθεί και η αυξανόμενη δημοτικότητα των επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν δραστηριότητες ΕΚΕ στα ιδιωτικά σχολεία υποδηλώνει ότι οι δραστηριότητές αυτές ωφελούν τις επιχειρήσεις επιπλέον αν και είναι προφανώς προς όφελος των σχολείων και των μαθητών με τους οποίους συνεργάζονται. Για αυτό και οι ΕΚΕ δραστηριότητες που γίνονται, από τις οποίες θα ωφεληθούν τόσο η επιχείρηση όσο και οι εκπαιδευόμενοι, αναφέρονται με τον όρο στρατηγική φιλανθρωπία.

Πολλές επιχειρήσεις έχουν εκφράσει τον προβληματισμό κατά πόσον πολλοί νέοι άνθρωποι που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας έχουν αναπτύξει τις κατάλληλες δεξιότητες, επαγγελματικές και κοινωνικές ώστε να ενσωματωθούν ομαλά και γρήγορα και επομένως τέτοιες συμπληρωματικές εκπαιδεύσεις είναι πολύ σημαντικές.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε επίσης ότι η πανδημία του COVID-19 είχε σοβαρές συνέπειες όχι μόνο στην υγεία, αλλά και στην εκπαίδευση ως ένα ζωτικό κομμάτι της κοινωνίας.

Σε αυτό το δύσκολο πλαίσιο, οι εταιρείες κλήθηκαν και καλούνται ακόμα στην μετά-COVID εποχή, να εφαρμόσουν δραστηριότητες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για να στηρίξουν την κοινωνία και κυρίως τα πιο αδύναμα μέλη της.

Η πανδημία έχει παρουσιάσει πολλές προκλήσεις στα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία, συμπεριλαμβανομένης της τότε αναμενόμενης αύξησης των ποσοστών εγκατάλειψης του σχολείου, της απώλειας μάθησης και του διευρυνόμενου ψηφιακού χάσματος.

Επιπλέον τα ιδιωτικά σχολεία είδαν πρόσκαιρη μείωση στον αριθμό τόσο των μαθητών, σπουδαστών τους όσο και στην έγγραφη νέων άρα βλέπουμε μια άμεση σχέση και με την οικονομική ανασφάλεια ως συνέπεια της πανδημίας γεγονός που δημιούργησε κρίση βιωσιμότητας πολλών σχολείων. Ως αντίβαρο και πλεονέκτημα όμως να αναφέρουμε ότι ο COVID-19 λειτούργησε και ως καταλύτης για την άμεση – πολλές φορές χωρίς προετοιμασία- μετάβαση στην ψηφιακή εποχή όπου τα πιο οργανωμένα ιδιωτικά σχολεία εμφανίστηκαν πιο προετοιμασμένα να την εφαρμόσουν.

Δράσεις για την προώθηση της ΕΚΕ σε Ιδιωτικά Σχολεία

Είναι γεγονός ότι οι μαθητές/σπουδαστές, που μαθαίνουν για την εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορούν να συνειδητοποιήσουν καλύτερα τα προϊόντα που χρησιμοποιούν και τις εταιρείες που τα κατασκευάζουν.

Ως αποτέλεσμα, τα παιδιά μπορούν να γίνουν πιο κοινωνικά υπεύθυνοι ενήλικες και να παίρνουν καλύτερες αποφάσεις για τις αγορές τους και για τις επιλογές τους .

Τα παιδιά δημοτικού σχολείου συμπεριλαμβανομένων και των ιδιωτικών, για παράδειγμα, έμαθαν από την εταιρεία LEGO, πως να υποστηρίζουν τα ανήλικα παγκοσμίως μέσω της πρωτοβουλίας τους Build the Change.

Η εταιρεία Google παρουσίασε σε μαθητές και ιδιωτικών Γυμνασίων στις ΗΠΑ την εφαρμογή Good Guide, που αξιολογεί τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των καταναλωτικών προϊόντων από μερικές από τις μεγαλύτερες μάρκες του κόσμου.

Αξίζει να αναφερθεί πως πολλές μικρές επιχειρήσεις σε πολλές χώρες του κόσμου σε τοπικό επίπεδο συνεργάζονται και με ιδιωτικά σχολεία έτσι ώστε μαθητές τους να κάνουν πρακτική άσκηση σε αυτές έτσι ώστε να παρατηρήσουν πως αυτές κατασκευάζουν τα προϊόντα τους ή προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και έτσι χτίζεται μια υπεύθυνη επιχείρηση με όρους διαφάνειας σε συνεργασία με την κοινότητα. Αυτό όχι μόνο προάγει την ενεργή συμμετοχή του μαθητή αλλά και τον βοηθά να κατανοήσει και να βελτιώσει τις προσωπικές του δεξιότητες.

Ειδικά τα ιδιωτικά σχολεία φιλοξενούν δράσεις όλο το χρόνο και έχουν μεγάλη συμμετοχή τόσο από γονείς όσο και από μαθητές. Πολλές εταιρείες, διεθνώς αλλά και στην Ελλάδα λοιπόν, χορηγούν εκδηλώσεις που αφορούν κοινωνικά ή περιβαλλοντικά ζητήματα με αμοιβαίο όφελος.

Είναι ακόμα συνηθισμένο, εταιρείες να αγοράζουν ή να ανανεώνουν τον εξοπλισμό των μαθητών είτε αυτός αφορά αγορά π.χ. νέων οργάνων για ορισμένα μαθήματα, στολές και εξοπλισμό για τις αθλητικές τους δραστηριότητες ή και να βοηθούν στην παραγωγή πολιτιστικών εκδηλώσεων (Huddleston & Ashton, 2019).

Πολλές τράπεζες, όπως είναι φυσικό, επενδύουν στον χρηματοοικονομικό εκπαιδευτικό τομέα και στελέχη τους πολλές φορές επισκέπτονται κυρίως ιδιωτικά σχολεία όπου μοιράζονται μαζί με μαθητές και καθηγητές την τεχνογνωσία και εμπειρία τους όχι μόνο για να κάνουν πιο γνωστό το αντικείμενό τους αλλά και για να εμπνεύσουν για το μέλλον (Huddleston & Ashton, 2019).

Οι πράξεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης κάνουν πραγματική διαφορά, ειδικά στα σχολεία, ιδιωτικά και δημόσια και ανταμείβονται σε είδος από τους καταναλωτές. Η επιχείρηση είναι κάτι περισσότερο από το απλό κέρδος (Detomasi, 2007). Η κλιματική αλλαγή, η οικονομική ανισότητα και άλλες παγκόσμιες προκλήσεις που επηρεάζουν τις κοινότητες σε όλο τον κόσμο έχουν αναγκάσει τις εταιρείες να καθοδηγούνται από στόχους και να συμβάλλουν στο ευρύτερο καλό (Davis, 1967).

Σε μια πρόσφατη μελέτη της Deloitte, το 93 τοις εκατό των ηγετών επιχειρήσεων δήλωσε ότι πιστεύει ότι οι εταιρείες δεν είναι απλώς εργοδότες, αλλά διαχειριστές της κοινωνίας (Horrigan, 2010). Επιπλέον, το 95 τοις εκατό ανέφερε ότι σχεδιάζει να λάβει πιο ισχυρή στάση σε ζητήματα μεγάλης κλίμακας τα επόμενα χρόνια και να αφιερώσει σημαντικούς πόρους σε κοινωνικά υπεύθυνες πρωτοβουλίες.

Καθώς όλο και περισσότεροι διευθυντές μεγάλων εταιρειών και επιχειρήσεων στρέφουν την εστίασή τους σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, το κομμάτι της εκπαίδευσης κερδίζει όλο και μεγαλύτερο μερίδιο ενώ ιδιωτικά εκπαιδευτήρια εμφανίζονται πιο έτοιμα από τα δημόσια σχολεία να συνεργαστούν με εταιρείες και μάλιστα με εκείνες που αφενός παρουσιάζουν αυξημένη κοινωνική υπευθυνότητα ιδιαίτερα σε ζητήματα που αφορούν το φυσικό περιβάλλον αλλά και κοινωνικά ζητήματα που αναδύονται κάθε φορά και αφετέρου αποτελούν για τους μαθητές/σπουδαστές τους αφορμή για να συσχετισθούν μαζί τους καθώς για τις εταιρείες –κακά τα ψέματα- αποτελούν μία δεξαμενή όπου μπορούν να αντλήσουν τα αυριανά στελέχη τους ή εργαζόμενους για τις επιχειρήσεις τους (Detomasi, 2007).

ΕΚΕ και Ιδιωτικά Εκπαιδευτήρια στην Ελλάδα

Όπως είδαμε η ιδιωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα έχει μια μεγάλη ιστορία και τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια έχουν βέβαια την δυνατότητα και την οικονομική ευχέρεια να στηρίζουν νέα μοντέλα καινοτόμας εκπαίδευσης ενώ περιλαμβάνουν και δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης από μεγάλες εταιρείες και επιχειρήσεις με τις οποίες συνεργάζονται.

Τα Ιδιωτικά εκπαιδευτήρια επιδιώκουν την συνεργασία με εταιρείες και προετοιμάζουν πιο στοχευμένα τους μαθητές τους για το μέλλον και εξαιτίας αυτού, τα προγράμματά τους είναι ειδικά διαμορφωμένα και περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων ενημερώσεις, εκδηλώσεις και επισκέψεις έτσι ώστε να έρχονται σε επαφή οι εκπαιδευόμενοι τους με επίκαιρα θέματα και πρακτικές.

Παρακάτω ακολουθούν παραδείγματα πετυχημένων συνεργασιών μεταξύ εταιρειών και ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, που έγιναν τα τελευταία χρόνια και είναι βέβαιο ότι αυτές οι συνεργασίες θα αυξηθούν στο άμεσο μέλλον.

Το ΙΑΣΩ Παιδών, η Παιδιατρική Κλινική, μέλος του Ομίλου ΙΑΣΩ επένδυσε στην ενημέρωση και την εκπαίδευση των παιδιών για τα μέτρα προστασίας από την πανδημία COVID-19 (Όμιλος ΙΑΣΩ, 2022). Το εξειδικευμένο νοσηλευτικό προσωπικό του ΙΑΣΩ Παιδών επισκέφθηκε μεταξύ άλλων και ιδιωτικά σχολεία και ενημέρωσε τους μαθητές τους για μια σειρά από κανόνες υγιεινής, που σχετίζονται άμεσα με την προστασία τους από τον ιό, έδειξε το σωστό πλύσιμο των χεριών καθώς και τον σωστό τρόπο χρήσης της μάσκας (Όμιλος ΙΑΣΩ, 2022). Όπως αναφέρει συνολικά, εκπαιδεύτηκαν 2.600 μαθητές (χωρίς όμως να προσδιορίζεται πόσοι μαθητές προέρχονταν από την ιδιωτική και πόση από τη δημόσια εκπαίδευση (Όμιλος ΙΑΣΩ, 2022).

Τα Ελληνικά Πετρέλαια δραστηριοποιούνται εδώ και καιρό σε ένα πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Όσον αφορά την εκπαίδευση, το πρόγραμμα «Human Rights for Beginners» βασίζεται στο εκπαιδευτικό έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Ελεύθερος λόγος και ασφαλής μάθηση - δημοκρατικά σχολεία για όλους», που στοχεύει στη βελτίωση των δημοκρατικών θεσμών και στην ενίσχυση των μελών της σχολικής κοινότητας του δημοκρατικού πολιτισμού . Το σχέδιο υλοποιείται σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση διοργάνωσε διήμερο εκπαιδευτικό εργαστήριο τον Ιανουάριο του 2020 στα Μαράσλειο Διδασκάλειο και Μωραϊτή σχολεία στην Αθήνα. Περιλάμβανε παρουσιάσεις από

εμπειρογνώμονες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και εργαστήρια από έμπειρους εισηγητές στον τομέα της εκπαίδευσης, στα οποία συμμετείχαν 120 εκπαιδευτικοί. Η Φάση 2 βρίσκεται σε εξέλιξη και θα περιλαμβάνει εκπαιδευτικά εργαστήρια σε αίθουσες διδασκαλίας με γνώμονα τους θεματικούς άξονες των εργαστηρίων της Φάσης 1.

Οι Τράπεζες πολύ νωρίς συμπεριέλαβαν στα Προγράμματά τους δράσεις ΕΚΕ άλλωστε ως χρηματοπιστωτικές εταιρείες και υπό κριτική και αμφισβήτηση πολλές φορές και ειδικά σε περιόδους κρίσης έχουν κάθε λόγο να κάνουν κινήσεις που να ενισχύουν θετικά το προφίλ τους.

Η Τράπεζα της Ελλάδας, για παράδειγμα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό.

Σύμφωνα με τον ορισμό του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, «οικονομικός γραμματισμός είναι ο συνδυασμός προετοιμασίας, γνώσης, δεξιοτήτων, νοοτροπίας και συμπεριφορών που είναι απαραίτητες για τη λήψη ορθών οικονομικών αποφάσεων για την επίτευξη της οικονομικής ευημερίας ενός ατόμου. Στο πλαίσιο της ΕΚΕ της, η Τράπεζα της Ελλάδος υποστηρίζει πρωτοβουλίες που προωθούν τη μάθηση και την εκπαίδευση, αναγνωρίζοντας και υποστηρίζοντας τον θετικό αντίκτυπο των δραστηριοτήτων χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στην ευρύτερη οικονομία και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα (Τράπεζα της Ελλάδας, 2020).

Παράλληλα, συμβάλλει έμπρακτα στον οικονομικό αλφαριθμητισμό μέσω μιας σειράς δραστηριοτήτων, όπως διδακτικές διαλέξεις, εκπαιδευτικά προγράμματα σε μουσεία, εκθέσεις σε μουσεία, έκδοση βιβλίων και υποστήριξη σχετικών δραστηριοτήτων άλλων φορέων (Τράπεζα της Ελλάδας, 2020).

Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιούνται από σχολεία επισκέψεις στα έδρα της μεταξύ άλλων και μαθητών Λυκείου από το Κολλέγιο Αθηνών οι οποίοι παρακολουθούν σειρά διαλέξεων για τα χρηματοοικονομικά αλλά και ξενάγηση στο Μουσείο της Τράπεζας (Τράπεζα της Ελλάδας, 2020).

Αλλά και το Χρηματιστήριο Αθηνών έχει συνεργασθεί και παρουσιάσει τα προγράμματά του σε μια σειρά από ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα όπως είναι τα Εκπαιδευτήρια Δούκα, τα Εκπαιδευτήρια Κωστέα-Γείτονα, το Κολλέγιο Αθηνών, το Αμερικάνικο Κολλέγιο-Pierce College (Χρηματιστήριο Αθηνών, 2012).

Αξίζει να σχολιαστεί τώρα εδώ ότι ο χρηματοοικονομικός τομέας και τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια έχουν μία στενή σχέση που βέβαια οφείλεται στην άνθηση των σχετικών επαγγελματιών και το αυξανόμενο ενδιαφέρον των αυριανών επαγγελματιών.

Ερευνητικό Μέρος

Μεθοδολογία έρευνας

Σε μια ερευνητική εργασία ο κάθε εκπονητής είναι σημαντικό να αποφασίσει τη μεθοδολογία που θα επιλέξει να ακολουθήσει, με σκοπό να φτάσει σε κάποια συμπεράσματα. Αρχικά πρέπει να επιλέξει ανάμεσα στην ποιοτική και την ποσοτική μέθοδο έρευνας. Εδώ, καλό είναι να αναλυθούν οι δυο μέθοδοι και να οριστούν, έτσι ώστε να αιτιολογηθεί η επιλογή.

Η ποσοτική μέθοδος αναφέρεται σε μια ερευνητική μέθοδο που χρησιμοποιεί στατιστικά μέσα για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων. Αυτή η μέθοδος συνήθως συνδέεται με μια αντικειμενική προσέγγιση στην ερευνητική διαδικασία και συχνά χρησιμοποιείται σε μεγάλα δείγματα.

Από την άλλη πλευρά, η ποιοτική μέθοδος αναφέρεται σε μια ερευνητική μέθοδο που επικεντρώνεται στην προσωπική ερμηνεία και κατανόηση του κόσμου των ανθρώπων που μελετά. Αυτή η μέθοδος επιτρέπει στους ερευνητές να κατανοήσουν τις εμπειρίες, τις πεποιθήσεις και τις αντιλήψεις των ανθρώπων που μελετούν. Συνήθως, η ποιοτική μέθοδος συνδέεται με μια προσέγγιση της ερευνητικής διαδικασίας που εστιάζει στην ανακάλυψη και την κατανόηση προβλημάτων.

Με βάση αυτά τα δεδομένα και χρησιμοποιώντας τα ευρήματα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης διεξήχθη έρευνα με τη μορφή συνεντεύξεων σε 6 εργαζόμενους στον ιδιωτικό εκπαιδευτικό τομέα.

Ποιοτική έρευνα

Η ποιοτική έρευνα διαφέρει από την ποσοτική έρευνα στο ότι δεν ακολουθεί ένα προκαθορισμένο πλάνο, αλλά εξελίσσεται καθώς γίνεται η έρευνα. Η ποιοτική έρευνα αλληλεπιδρά με το ερευνητικό περιβάλλον και η ευαισθησία και η αντίληψη του ερευνητή επηρεάζουν τη διαδικασία της έρευνας και τα αποτελέσματα που προκύπτουν. Ωστόσο, υπάρχει διαφωνία στη βιβλιογραφία

ως προς το εάν είναι δυνατόν να αναπτυχθούν τυπικά κριτήρια ποιότητας έρευνας για όλες τις ποιοτικές μεθόδους. Η αξιολόγηση της ποιότητας στην ποιοτική έρευνα είναι συνήθως υποκειμενική και εξαρτάται από την εμπειρία και την κρίση του ερευνητή. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένα κριτήρια που μπορούν να ληφθούν υπόψη για την αξιολόγηση της ποιότητας μιας ποιοτικής έρευνας

1. Για να θεωρηθεί μια έρευνα πολύτιμη, οι αναγνώστες πρέπει να μπορούν να αξιολογήσουν την ακρίβεια και την πληρότητα της. Ο τρόπος αξιολόγησης εξαρτάται από το ποιοι είναι οι αναγνώστες. Για παράδειγμα, άλλοι ερευνητές εστιάζουν στην αξιοπιστία των μεθόδων και των θεωρητικών πλαισίων, ενώ πολιτικοί ή εργοδότες εξετάζουν τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και τις ιδέες για τη λήψη αποφάσεων. Επίσης, οι αναγνώστες που εργάζονται σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια αξιολογούν τα δεδομένα για τη βελτίωση της εργασίας τους. Όταν οι αναγνώστες συμμετέχουν στην έρευνα, αξιολογούν εάν οι ερευνητές συμμορφώνονται με τους όρους συμμετοχής.
2. Η συνεργασία και ο διάλογος μεταξύ των ερευνητών είναι σημαντικοί παράγοντες για την προώθηση της έρευνας. Οι ερευνητές πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, να ανταλλάσσουν ιδέες και να συζητούν για τα αποτελέσματα της έρευνας. Ο διάλογος αυτός μπορεί να γίνει μέσω συνεδρίων, σεμιναρίων και διαδικτυακών πλατφορμών. Η συνεργασία και ο διάλογος μπορούν να οδηγήσουν σε νέες ιδέες και προσεγγίσεις που θα ενισχύσουν την έρευνα.
3. Η ανάλυση αρνητικών περιπτώσεων αναφέρεται στη διαδικασία εξέτασης των αντιφατικών ή αντίθετων στοιχείων που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της έρευνας. Ο ερευνητής επανεξετάζει τα συμπεράσματά του και αναζητά ενδεχόμενες αντιφάσεις ή αντικρουόμενες πληροφορίες στα δεδομένα που συλλέχθηκαν. Σε περίπτωση που βρεθούν τέτοια αντιφατικά στοιχεία, ο ερευνητής αναλύει την κατάσταση πιο διεξοδικά και μπορεί να αναθεωρήσει τα αρχικά του συμπεράσματα ή να προβεί σε περαιτέρω έρευνα για να διαλευκάνει τις αντιφάσεις.
4. Η εφαρμογή των αναφορών αναφέρεται στη συλλογή πρόσθετων δεδομένων (όπως βίντεο ή άλλο οπτικοακουστικό υλικό) που αποθηκεύονται για πιθανή εξωτερική αξιολόγηση και χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της αξιοπιστίας της έρευνας. Αυτά τα πρόσθετα δεδομένα μπορούν να παρέχουν επιπλέον ενδείξεις ή αποδείξεις για τις παρατηρήσεις ή τις

δηλώσεις που προέρχονται από την έρευνα. Με την παρουσίαση αυτών των αναφορών, ο ερευνητής μπορεί να ενισχύσει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων του και να δώσει στους αναγνώστες/θεατές μια πληρέστερη εικόνα της έρευνας.

5. Η διαδικασία του ελέγχου συμμετεχόντων είναι μια σημαντική τεχνική που εφαρμόζεται για να εξασφαλιστεί η ακρίβεια και η εγκυρότητα των δεδομένων και των ερμηνειών στην έρευνα. Κατά τη διάρκεια και μετά τη συλλογή των δεδομένων, οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να εξετάσουν τα δεδομένα, τις ερμηνείες και τα συμπεράσματα που έχουν παρουσιαστεί. Για παράδειγμα, όταν πραγματοποιείτε συνεντεύξεις, μπορείτε να συνοψίζετε τα κύρια σημεία που αναφέρονται και να ζητάτε από τους συμμετέχοντες να επιβεβαιώσουν εάν κατανοούν σωστά αυτά τα σημεία. Αφού μεταγράψετε τις συνεντεύξεις, μπορείτε να παράσχετε στους συμμετέχοντες αντίγραφα των μεταγραφών για να τις διαβάσουν και να επιβεβαιώσουν ότι αντανακλούν ακριβώς αυτά που είπαν και ότι εξακολουθούν να συμφωνούν με αυτά. Σε περίπτωση διαφωνίας ή ανάγκης διευκρινίσεων, μπορείτε να επαναλάβετε τις ερωτήσεις και να ζητήσετε περαιτέρω εξηγήσεις

Μέθοδος συλλογής δεδομένων

Στην ποιοτική έρευνα, οι πιο συνηθισμένες μέθοδοι συλλογής δεδομένων είναι η παρατήρηση και η συνέντευξη. Αυτές οι μέθοδοι μπορούν να είναι μη δομημένες, όπου δεν υπάρχει προκαθορισμένη δομή, ή ημιδομημένες, όπου υπάρχει κάποια μορφή δομής ή καθοδήγησης. Όσον αφορά τις συνεντεύξεις, υπάρχουν διάφορα είδη ανάλογα με τον βαθμό δομημένης καθοδήγησης.

Σύμφωνα με τον Μαντζούκα(2007)η δομημένη συνέντευξη περιλαμβάνει μια προκαθορισμένη σειρά ερωτήσεων από τον ερευνητή και προκαθορισμένες επιλογές απαντήσεων, όπου ο συμμετέχων μπορεί να επιλέξει μία από αυτές. Αυτός ο τύπος συνέντευξης περιορίζει τους συμμετέχοντες στις διαθέσιμες απαντήσεις και επικεντρώνεται στις προκαθορισμένες ερωτήσεις. Ως αποτέλεσμα, ο ερευνητής δεν καταγράφει τις προσωπικές πεποιθήσεις, αντιλήψεις και εμπειρίες των συμμετεχόντων, αλλά περιορίζεται στο πώς αυτές εφαρμόζονται στις προκαθορισμένες ερωτήσεις.

Αντίθετα, στην ημιδομημένη συνέντευξη ή παρατήρηση, ο ερευνητής προσπαθεί να αποφύγει την παρουσίαση προκαθορισμένων απαντήσεων στον συμμετέχοντα, και γ αυτό δεν έχει αυστηρή δόμηση. Εκεί ο ερευνητής έχει έναν γενικό κατάλογο θεμάτων και επιτρέπει την ευελιξία για εμβάθυνση και προσαρμογή στους συμμετέχοντες. Ανεξάρτητα από τη μέθοδο, ο σκοπός είναι να αποκτηθούν πλούσια και λεπτομερή δεδομένα σχετικά με τις προσωπικές απόψεις, αντιλήψεις και εμπειρίες των συμμετεχόντων. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει στον ερευνητή να αντιληφθεί και να κατανοήσει πιο αναλυτικά τα υπό μελέτη φαινόμενα και να αναδείξει τα διάφορα στοιχεία που επηρεάζουν τις απόψεις και τις εμπειρίες των ατόμων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η επιλογή μεθόδου συλλογής δεδομένων εξαρτάται από το ερευνητικό ερώτημα, τους στόχους της έρευνας και το πλαίσιο της μελέτης. Ο ερευνητής πρέπει να επιλέξει την πιο κατάλληλη μέθοδο που θα του επιτρέψει να αποκτήσει πλούσια δεδομένα για την ανάλυση και την κατανόηση του αντικειμένου της έρευνας.

Στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιήθηκαν δύο μέθοδοι συλλογής δεδομένων: η ημιδομημένη συνέντευξη και η συμμετοχική παρατήρηση από τον ίδιο τον ερευνητή. Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις επιλέχθηκαν επειδή παρέχουν ένα προκαθορισμένο πρωτόκολλο συνέντευξης, το οποίο περιέχει συγκεκριμένες ερωτήσεις. Αυτό επιτρέπει την συγκέντρωση συγκεκριμένων πληροφοριών και τη συγκριτική ανάλυση των απαντήσεων των συμμετεχόντων. Παράλληλα, η ημιδομημένη φύση των συνεντεύξεων παρέχει επίσης ελευθερία στους συμμετέχοντες να αναπτύξουν τις ιδέες, τις απόψεις και τις εμπειρίες τους πέρα από τις προκαθορισμένες ερωτήσεις, καθώς επιτρέπονται ανοικτές απαντήσεις. Επιπλέον, ο ίδιος ο ερευνητής χρησιμοποίησε τη μέθοδο της συμμετοχικής παρατήρησης. Αυτό σημαίνει ότι ο ερευνητής ήταν παρών και συμμετείχε στο πεδίο της έρευνας, παρατηρώντας και συλλέγοντας δεδομένα. Η συμμετοχική παρατήρηση επιτρέπει στον ερευνητή να αποκτήσει βαθύτερη κατανόηση του περιβάλλοντος και του πλαισίου της έρευνας. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, ο ερευνητής μπορεί να παρατηρήσει αναπαραστάσεις, συμπεριφορές και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των συμμετεχόντων, καθώς και να συλλέξει πληροφορίες που δεν είναι προφανείς μέσω άλλων μεθόδων. Η χρήση και των δύο μεθόδων, η ημιδομημένη συνέντευξη και η συμμετοχική παρατήρηση από τον ίδιο τον ερευνητή, συμβάλλει στην πληρότητα και την ποικιλία των δεδομένων που συλλέγονται.

Ερωτήσεις:

Επίσης πρέπει να αναφερθούμε και στο είδος των ερωτήσεων που θα πραγματοποιηθούν. Τα είδη των ερωτήσεων που υπάρχουν είναι οι ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου. Ας εξηγήσουμε όμως τα δύο είδη. Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου προσφέρουν μια ευρεία γκάμα απαντήσεων και παρέχουν στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις, τις αντιλήψεις και τις εμπειρίες τους με πιο ελεύθερο τρόπο. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πιο πλούσιες και λεπτομερείς απαντήσεις, καθώς οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να εκφραστούν πλήρως. Από την άλλη πλευρά, οι ερωτήσεις κλειστού τύπου προσφέρουν προκαθορισμένες επιλογές απαντήσεων, όπου οι συμμετέχοντες πρέπει να επιλέξουν μια από αυτές. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στην ταχύτερη συλλογή και ανάλυση δεδομένων, καθώς καθορίζονται προκαταβολικά οι πιθανές απαντήσεις. Επίσης, οι ερωτήσεις κλειστού τύπου μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αξιολογηθούν συγκεκριμένες απόψεις, γνώσεις ή συμπεριφορές των συμμετεχόντων. Μια ερώτηση κλειστού τύπου έρχεται σε αντίθεση με μια ερώτηση ανοιχτού τύπου, η οποία δεν μπορεί εύκολα να απαντηθεί με συγκεκριμένες πληροφορίες (Betty, 2010). Στην εργασία θα χρησιμοποιηθούν ερωτήσεις ανοιχτού τύπου.

Δείγμα-Συμμετέχοντες:

Ακόμα κι αν ήταν δυνατό, δεν είναι απαραίτητο να συλλέγονται δεδομένα, από όλους, όλη την πληθυσμιακή ομάδα, προκειμένου να ληφθούν έγκυρα ευρήματα. Με άλλα λόγια, δεν είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθεί συνέντευξη με όλους τους εργαζόμενους σχολικών μονάδων της χώρας, γεγονός που είναι ακατόρθωτο. Το δείγμα της παρούσας εργασίας ήταν 6 εργαζόμενοι σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια της Αθήνας και ανήκουν και στα δυο φύλα και συγκεκριμένα ήταν 4 γυναίκες και 2 άντρες. Ο χρόνος που χρειάστηκε για την διεξαγωγή των συνεντεύξεων ήταν από τον Φεβρουάριο του 2023 μέχρι και τον Μάιο του 2023.

Εγκυρότητα και αξιοπιστία:

Η εγκυρότητα της μελέτης αναφέρεται στο γεγονός ότι οι αναλυτές έχουν προσπαθήσει να διερευνήσουν το θέμα της μελέτης όσο το δυνατόν ακριβέστερα. Αυτό σημαίνει ότι έχουν αναλύσει εκτενώς τα στοιχεία που απαιτούνται και έχουν επιλέξει μεθόδους που μπορούν να παράσχουν εμπειρικά και αξιόπιστα αποτελέσματα. Από την άλλη πλευρά, η αξιοπιστία στην ποιοτική έρευνα αναφέρεται στη σωστή διεξαγωγή της μελέτης και τη δυνατότητα επαναληψιμότητας των αποτελεσμάτων.

Σχετικά με την "αξιοπιστία-φερεγγυότητα" της παρούσας έρευνας, χρησιμοποιήθηκαν τα εξής μέσα ελέγχου: (α) Ο ερευνητής έχει αναπτύξει μια εκτεταμένη σχέση με το πεδίο μέσω πολυετών σπουδών σε αυτό. (β) Έγινε επίμονη παρατήρηση για τη συλλογή ακριβούς και αξιόπιστης πληροφορίας. (γ) Πραγματοποιήθηκε τριμερής διασταύρωση των πηγών, των μεθόδων, των εκτιμητών και των θεωριών που χρησιμοποιήθηκαν. Με όλα αυτά τα μέσα ελέγχου, οι αναλυτές επιδιώκουν να ενισχύσουν την αξιοπιστία και τη φερεγγυότητα της έρευνας. Η εκτεταμένη σχέση του ερευνητή με το πεδίο διασφαλίζει ότι ο ερευνητής έχει εμβαθύνει στην κατανόηση του πεδίου και έχει αποκτήσει ειδικευση σε αυτό. Η επίμονη παρατήρηση συμβάλλει στην προσεκτική και συστηματική συλλογή των δεδομένων, ενώ η τριμερής διασταύρωση των πηγών, μεθόδων, εκτιμητών και θεωριών ενισχύει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων μέσω της σύγκρισης και επιβεβαίωσης των πληροφοριών από διάφορες πηγές.

Δεοντολογία

Σύμφωνα με τον (Hopf, 2004) ο όρος δεοντολογία αφορά «τη σχέση των ερευνητών με όλους τους εμπλεκόμενους στην έρευνα». Συνήθως εδώ μας απασχολεί η συμμετοχή με συναίνεση, η προστασία των ερωτώμενων από κάθε είδους αρνητική επίπτωση, η τήρηση της ανωνυμίας και φυσικά η εξαγωγή των συμπερασμάτων προς αξιοποίηση. Η τήρηση της δεοντολογίας είναι μια δύσκολη υπόθεση όπου ο ερευνητής έχει να κάνει με ποικίλα ζητήματα, όπως τις δικές του προσωπικές αρχές και αξίες, το καταστατικό των επιτροπών δεοντολογίας, τις αρχές του κλάδου ή του συγκεκριμένου οργανισμού στον οποίο ανήκει, φραγμούς και δικλίδες που θέτουν επιστημονικά περιοδικά ή υπηρεσίες μαζί φυσικά με τη σχετική νομοθεσία και τις δικλίδες ασφαλείας που αυτή τοποθετεί. (Howitt, 2010).

Παρακάτω αποτυπώνονται κάποια χαρακτηριστικά και πρακτικές που ακολουθεί η ποιοτική έρευνα και αφορούν ζητήματα δεοντολογίας: Οι συμμετέχοντες δεν αντιμετωπίζονται ως «αντικείμενα» ή «υποκείμενα» από τα οποία σκοπός είναι να συλλέξουμε χρήσιμα δεδομένα (Howitt, 2010). Συνήθως αναπτύσσεται ανάμεσα στον ερευνητή και τον ερωτώμενο η διάθεση εμπλοκής στην κοινωνική τους ζωή όπου υπάρχει πολλές φορές το φαινόμενο για μακρό χρονικό διάστημα να υφίσταται αυτή η εμπλοκή. Στα πλαίσια μιας συνέντευξης μπορεί να αναπτυχθεί φιλικό ή θεραπευτικό περιβάλλον (Willig, 2008). Σκοπός της έρευνας είναι η προβολή αυτού που βιώνεται με σκοπό τη νοηματοδότησή του. Παράγεται έτσι πλούσιο υλικό, το οποίο τις περισσότερες φορές είναι λεπτομερές και καθιστά αρκετά δύσκολη την προστασία των ερωτώμενων. (Mason, 2009). Σημασία έχει και το πλαίσιο στο οποίο ζούν και δραστηριοποιούνται οι ερωτώμενοι γιατί εκεί διαδραματίζουν ρόλο οι αλλαγές, τα απρόοπτα κατά τη διάρκεια της έρευνας που μπορούν επίσης να θέσουν σε κίνδυνο την ανωνυμία των ερωτώμενων (Traianou, 2014). Ο ερευνητικός σχεδιασμός χαρακτηρίζεται μεν από ευελιξία και ελευθερία αλλά θα πρέπει να υπάρχει πάντα εγρήγορση και αφύπνιση για νέα διλήμματα και προκλήσεις (Traianou, 2014).

Στην παρούσα έρευνα τηρήθηκαν οι εξής αρχές :

(α) Συγκατάθεση στην έρευνα: Οι συμμετέχοντες πληροφορήθηκαν όλα τα σχετικά με την έρευνα και δήλωσαν την επιθυμία τους να συμμετέχουν εθελοντικά, έτσι σύμφωνα με τον Ιωσηφίδη (2008) ο ερευνητής πρέπει να διαθέσει «το σύνολο των πληροφοριών που σχετίζονται με το ερευνητικό εγχείρημα στους συμμετέχοντες σε αυτό».

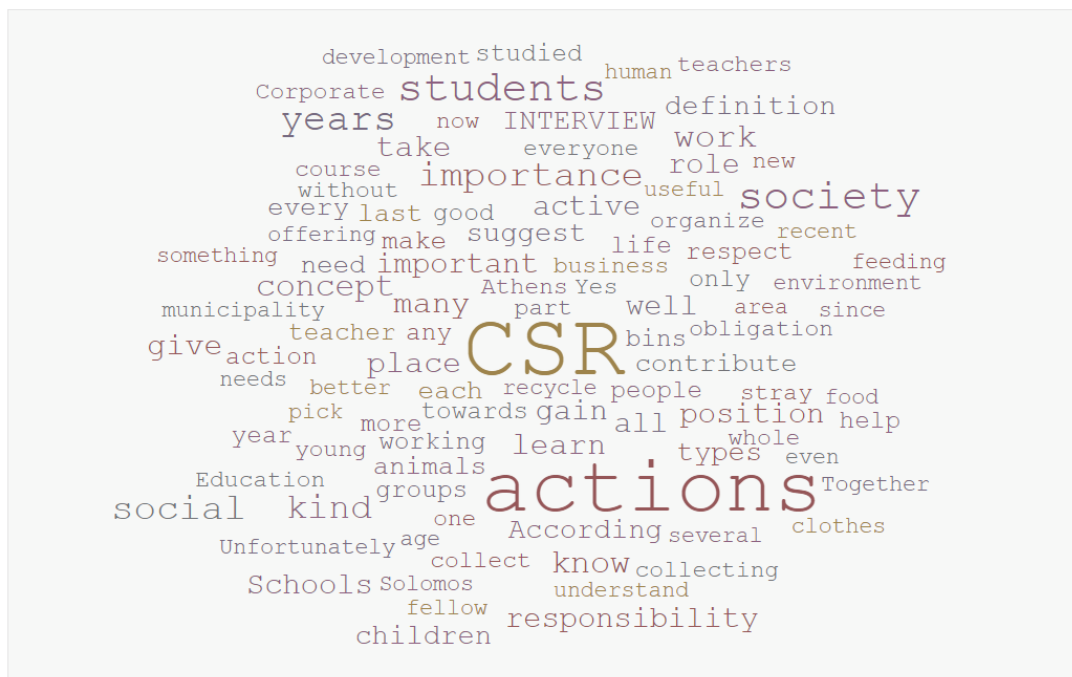
(β) Ανωνυμία και εμπιστευτικότητα στην έρευνα: Οι ερωτώμενοι αντιμετώπισαν το σεβασμό του ερευνητή στην τήρηση της ανωνυμίας τους και για το λόγο αυτό στη διατύπωση συμπερασμάτων ή κατά την επεξεργασία του υλικού χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένες αναφορές, πράγμα το οποίο πρέπει να τηρείται σε όλη τη διαδικασία της έρευνας (Traianou, 2014).

(γ) Εμπιστευτικότητα: Σχετικά με το θέμα αυτό η ερευνήτρια ήταν πολύ τυπική στο να ενημερώσει τους ερωτώμενους για την απόλυτη εμπιστοσύνη που θα έπρεπε να επιδείξουν διότι στόχος είναι όχι μόνο η ασφάλεια των ερωτώμενων αλλά και η ποιότητα της έρευνας. Η εμπιστευτικότητα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμός από τη στάση και τη συμπεριφορά του ερευνητή. Εδώ η έντιμη στάση που τήρησε η ερευνήτρια κέρδισε την εμπιστοσύνη των συμμετεχόντων.

Αποτελέσματα και ανάλυση

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της μελέτης και της ανάλυσης, τα οποία χωρίζονται σε διάφορα θεματικά πεδία. Κατά την επεξεργασία του υλικού, προέκυψαν τέσσερα διαφορετικά θέματα: 1) η **Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη** όπως την αντιλαμβάνεται ο καθένας ξεχωριστά, 2) οι **δράσεις** που γίνονται για την ΕΚΕ, 3) το **περιβάλλον** και η **ανακύκλωση** και 4) οι **εκπαιδευτικοί** και το πόσο σημαντικό είναι τελικά να γίνουν αυτές οι δράσεις με σκοπό τη μάθηση των παιδιών για τη βιωσιμότητα.

Στην παρούσα μελέτη τα άτομα του δείγματος ήταν 6 και ήταν εργαζόμενοι σε ιδιωτικά της Ελλάδας. Από αυτούς οι τέσσερις ήταν γυναίκες και οι δυο άντρες, Όλοι είχαν διαφορετικό ρόλο στο κάθε σχολείο. Το πρώτο μέλος του δείγματος εργάζεται ως συνοδός στο Ιδιωτικό Δημοτικό Σχολείο Τσιαμούλη. Το δεύτερο μέλος του δείγματος εργάζεται ως δασκάλα στα Εκπαιδευτήρια «Διονύσιος Σολωμός». Το τρίτο μέλος του δείγματος είναι εκπαιδευτικός στο εκπαιδευτήριο Διαμαντοπούλου, Ι., Αφοι, Ο.Ε. Το τέταρτο μέλος του δείγματος είναι καθηγητής Φυσικής Αγωγής στο Παπαχαραλαμπειο Εκπαιδευτήριο. Το πέμπτο μέλος του δείγματος εργάζεται ως καθηγήτρια στα Ιδιωτικά Εκπαιδευτήρια «Νέα Παιδεία». Τέλος, το έκτο μέλος του δείγματος κάνει την πρακτική του στα Εκπαιδευτήρια Στεγκ.

1. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη και οι αντιλήψεις των συνεντευξιζόμενων γ αυτή :

Στο πρώτο θέμα που αναδείχθηκε από τις συνεντεύξεις η έννοια της ΕΚΕ είναι η πιο έντονα γραμμένη αφού αποτελεί το θέμα της παρούσας μελέτης. Ο κάθε άνθρωπος ξεχωριστά έχει μια δική του αντίληψη για την κοινωνική προσφορά. Τονίζεται ότι είναι κάτι που έχει αρχίσει να παίρνει θέση στη ζωή μας τα τελευταία χρόνια και είναι σημαντικό να τη μάθουμε όλοι και να προσπαθούμε γ αυτή. Όλοι επισημαίνουν ότι είναι κάτι σαν υποχρέωση για το κοινό καλό και είναι οι προσπάθειες που γίνονται απ' τον καθένα μας ξεχωριστά για να πάμε μπροστά. Τέλος αναφέρονται και οι επιχειρήσεις ως μέσο ανάδειξης της ΕΚΕ με σκοπό να υπερασπίζεται τα δικαιώματα όλων των πολιτών και να βοηθάει στην εξέλιξη τους στη κοινωνία και η πλευρά της επιχείρησης που δεν έχει σκοπό μόνο το κέρδος αλλά και να προσφέρει στη κοινωνία.

2. Δράσεις που γίνονται από τα σχολεία για την ΕΚΕ :

Στο δεύτερο θέμα οι συμμετέχοντες στην έρευνα μας αναφέρουν τις δράσεις που γίνονται από τα σχολεία που εργάζονται . Αρχικά αξίζει να παρατηρήσουμε ότι όλοι συμμετέχουν σε δράσεις για την ΕΚΕ. Τα δυο από τα έξι σχολεία αναφέρουν την ανακύκλωση ως σημαντική δράση είτε μαζεύοντας σκουπίδια από παραλίες είτε μαθαίνοντας στα παιδιά τη σημασία της με κάδους στο σχολείο. Μια άλλη πράξη για την εκε είναι η φροντίδα για τα αδέσποτα είτε δημιουργώντας σπίτια για τα ζώα είτε με το να τα φροντίζουν και να τα ταΐζουν, μαθαίνοντας στα παιδιά την αγάπη για τα ζώα. Τέλος τα δυο τελευταία σχολεία αναφέρουν ότι κάνουν μπαζαρ και μαζεύουν χρήματα για ανθρώπους που το έχουν ανάγκη και διεξάγουν παραστάσεις σε ιδρύματα που φιλοξενούν υπερήλικες. Έτσι λοιπόν, μπορούμε να αναφέρουμε ότι οι σχολικές μονάδες έχουν αναγνωρίσει τη σημασία της εταιρικής ευθύνης και της βιωσιμότητας στη σύγχρονη κοινωνία και έχουν αναλάβει δράσεις για την προώθηση αυτών των αξιών στο πλαίσιο της εκπαίδευσης. Μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών, τα σχολεία προάγουν την εκπαίδευση για να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητές σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο πλανήτης και την ανάγκη για βιώσιμες λύσεις.

Οι δράσεις που πραγματοποιούνται περιλαμβάνουν εκπαιδευτικά προγράμματα, ερευνητικές εργασίες, περιβαλλοντικές εκδηλώσεις και πρακτικές δράσεις που στοχεύουν στη μείωση του

αντικτύπου του σχολείου στο περιβάλλον. Οι μαθητές εμπλέκονται σε εργαστήρια, παιχνίδια ρόλων, συζητήσεις και περιβαλλοντικές εκδρομές που τους επιτρέπουν να αντιληφθούν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις και να αναπτύξουν δεξιότητες και συμπεριφορές που συμβάλλουν στη βιωσιμότητα. Επίσης, τα σχολεία συχνά συνεργάζονται με εξωτερικούς φορείς, όπως περιβαλλοντικές οργανώσεις, επιχειρήσεις και κοινότητες, ώστε να ενισχύσουν τις δράσεις τους και να δημιουργήσουν ευκαιρίες για πρακτική εφαρμογή των αρχών της εταιρικής ευθύνης και της βιωσιμότητας. Μέσω αυτών των δράσεων, τα σχολεία προωθούν την ευαισθητοποίηση, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή των μαθητών σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση για την εταιρική ευθύνη και την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτές οι δράσεις ενθαρρύνουν τους μαθητές να αναλάβουν δράση, να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να προάγουν αλλαγές που θα οδηγήσουν σε ένα πιο βιώσιμο μέλλον. (Jones, S., & Smith, A. 2018)

3.Περιβάλλον και ανακύκλωση:

Το τρίτο θέμα που μπορούμε να πούμε ότι αναδεικνύεται από τις συνεντεύξεις είναι το περιβάλλον και η ανακύκλωση. Όπως αναφέρθηκε και πριν στα σχολεία που εργάζονται πραγματοποιούν δράσεις με σκοπό τη βιωσιμότητα και το περιβάλλον. Η εκπαίδευση για την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και την οικολογική βιωσιμότητα έχει καταστεί ένας σημαντικός τομέας δράσης για τα σχολεία. Η ενσωμάτωση της Εκπαίδευσης για την Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση (EKE) στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες συμβάλλει στην ανάπτυξη της συνείδησης και της αίσθησης ευθύνης των μαθητών έναντι του περιβάλλοντος. Η διάδραση με το περιβάλλον μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων προωθεί την ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων των μαθητών. Τους βοηθά να κατανοήσουν τη σύνθεση και τη λειτουργία του φυσικού περιβάλλοντος, να εκτιμήσουν τη σημασία της βιοποικιλότητας και της διατήρησης των οικοσυστημάτων, και να αναπτύξουν θετικές στάσεις και αξίες προς το περιβάλλον. (Liarakou, G., & Zacharaki, E.2018). Οι δράσεις που πραγματοποιούνται από τα σχολεία για την EKE συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβαλλοντικού πνεύματος στο σχολικό περιβάλλον και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των μαθητών σε βιώσιμες πρακτικές και πρωτοβουλίες. Μέσω αυτών των δράσεων, οι μαθητές αναπτύσσουν τη δημιουργικότητά τους, την κριτική σκέψη και την ικανότητα λήψης αποφάσεων που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη. (UNESCO 2017).

4.Εκπαιδευτικοί:

Σ αυτό το θέμα αναπτύσσεται το πόσο σημαντικοί είναι οι εκπαιδευτικοί στην προώθηση τελικά της ΕΚΕ στους μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν κρίσιμο παράγοντα για την προώθηση της Εκπαίδευσης για την Αειφορία και την Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση (ΕΚΕ) στα σχολεία. Η συμβολή τους είναι καθοριστική για την ενσωμάτωση των θεμάτων περιβαλλοντικής αειφορίας, βιώσιμης ανάπτυξης και κλιματικής αλλαγής στην εκπαιδευτική διαδικασία και την καθημερινή ζωή των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαδραματίσουν πολλούς ρόλους στην προώθηση της ΕΚΕ. Αρχικά, μπορούν να διδάξουν τα βασικά αρχέγονα θέματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, όπως η σημασία της διατήρησης της φύσης, η προστασία των ειδών, η ανακύκλωση και η εξοικονόμηση πόρων. Επιπλέον, μπορούν να ενσωματώσουν θεματικές ενότητες για την αειφορία και το περιβάλλον σε διάφορα μαθήματα, ενισχύοντας έτσι τη διεπιστημονική προσέγγιση. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν επίσης να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των μαθητών σε εργαστήρια, περιβαλλοντικά προγράμματα και εθελοντικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την ΕΚΕ. Μπορούν να οργανώσουν εξορμήσεις και επισκέψεις σε φυσικά περιβάλλοντα, μουσεία, πάρκα και άλλες περιβαλλοντικές τοποθεσίες, προσφέροντας στους μαθητές πρώτο χέρι εμπειρίες και επαφή με το φυσικό περιβάλλον.

Μπορούν επίσης να ενθαρρύνουν τους μαθητές να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να συμμετέχουν σε δράσεις που προάγουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Όλες αυτές οι δράσεις μπορούν να συντελέσουν στην ενδυνάμωση της συνειδητοποίησης και της ανάπτυξης των μαθητών σε θέματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και αειφορίας. Η εκπαίδευση για την ΕΚΕ δεν περιορίζεται μόνο στη μετάδοση γνώσεων, αλλά προάγει την ανάπτυξη βαθιάς συνείδησης, αξιών και στάσης απέναντι στο περιβάλλον. (UNESCO 2021).

Συμπεράσματα

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) είναι ένας όρος που συνδέεται άμεσα τις εταιρείες και γίνεται όλο και πιο δημοφιλής τα τελευταία χρόνια. Μπορούμε να πούμε ότι είναι μια μορφή επιχειρηματικής αυτορρύθμισης που περιλαμβάνει τη συνεισφορά πόρων—χρόνου, χρημάτων και προσπάθειας—αλλά αυτή την φορά προς όφελος της κοινωνίας.

Αποτελεί μία ενσυνείδητη επιλογή για τις επιχειρήσεις η οποία και τους εξασφαλίζει θετικό κοινωνικό αντίκτυπο που δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά και μόνο στο εμπορικό κέρδος αλλά και στην συνεισφορά τους προς την κοινωνία και τα μέλη της και καλύπτει συγκεκριμένες κατηγορίες που παρουσιάζουν κοινωνικό ενδιαφέρον και είναι οι εξής (μέχρι στιγμής):

1. ευθύνη για το περιβάλλον,
2. ηθική ευθύνη και προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων,
3. φιλανθρωπική υπευθυνότητα και
4. οικονομική υπευθυνότητα.

Ωστόσο, αν και οι πράξεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δεν φαίνεται να ωφελούν άμεσα μια επιχείρηση, έχει συχνά αποδειχθεί ότι λειτουργούν προς όφελος της. Όπως ορίζει ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, «οικονομικός γραμματισμός είναι ο συνδυασμός προετοιμασίας, γνώσης, δεξιοτήτων, νοοτροπίας και συμπεριφορών που είναι απαραίτητες για τη λήψη ορθών οικονομικών αποφάσεων για την επίτευξη της οικονομικής ευημερίας ενός ατόμου (Center for Ethical Business Cultures, 2010). Η εκπαίδευση είναι ένας τομέας που μπορεί να ωφεληθεί από την συνεργασία με κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες. Τα σχολεία είτε είναι δημόσια είτε ιδιωτικά είναι πυλώνας των τοπικών κοινωνιών αλλά και αντικείμενο κρατικής πολιτικής που και τα χρηματοδοτεί από τον προϋπολογισμό του και τα εποπτεύει.

Η εκπαίδευση των παιδιών αφορά και την δημόσια και την ιδιωτική σφαίρα τα ίδια τα παιδιά και τις οικογένειές τους, την εκπαιδευτική κοινότητα και την κοινωνία ευρύτερα. Άρα τα σχολεία

αποτελούν τον ιδανικό συνεργάτη για εκείνες τις επιχειρήσεις που δείχνουν κοινωνική υπευθυνότητα (Commission of the European Communities, 2001).

Τις προηγούμενες δεκαετίες οι δράσεις για την εκπαίδευση έμπαιναν συχνά σε δεύτερη μοίρα στα ετήσια προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η πανδημία COVID-14 όμως και οι μεγάλες αλλαγές που αυτή έφερε και μάλιστα με βίαιο τρόπο χωρίς κάποια προετοιμασία στην αγορά εργασίας επανάφερε στο προσκήνιο τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στην εκπαίδευση και κατάρτιση με ακόμα μεγαλύτερη ένταση.

Τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια είναι περισσότερο ευέλικτα όσον αφορά τα εκπαιδευτικά προγράμματά τους και αυτό τους επέτρεψε να αναπτύξουν με επιλεγμένες εταιρίες προγράμματα στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και στα θέματα που ενδιαφέρουν και τις δύο πλευρές.

Στα πλαίσια της ΕΚΕ οι εταιρίες συνεργάζονται με τα εκπαιδευτήρια σε θέματα που ευαισθητοποιούν κοινωνικά όπως είναι η αντιμετώπιση περιβαλλοντικών κρίσεων και ότι έχει να κάνει γενικότερα με το κλίμα και την προστασία του περιβάλλοντος, θέματα που αφορούν την υγεία των πολιτών, υγειονομικές κρίσεις και πανδημίες αλλά και ενημερώσεις που αφορούν χρηματοοικονομικά ζητήματα – θέμα που ενδιαφέρει ιδιαίτερα τις τράπεζες οι οποίες και παρουσιάζονται ιδιαίτερα δραστήριες στο να παρέχουν τέτοιου είδους εκπαιδεύσεις (Frynas & Stephens, 2015). Επίσης κινητοποιούνται και για κοινωνικά ζητήματα που ενδιαφέρουν τους μαθητές ως μέλη της τοπικής κοινωνίας αλλά και της διεθνούς κοινότητας.

Αν και οι εταιρείες με κοινωνική υπευθυνότητα στηρίζουν και δημόσια και ιδιωτικά σχολεία με τα τελευταία φαίνεται ότι όσον αφορά θέματα που αγγίζουν χρηματοοικονομικά αντικείμενα να έχουν καλύτερη συνεργασία και να αποτελούν για τις εταιρείες δεξαμενές για τα μελλοντικά στελέχη και κάλυψη καλύτερων θέσεων στην αγορά εργασίας (Crowther & Aras, 2008).

Το διαδίκτυο και η παγκοσμιοποίηση πλέον κάνει προσιτή την ενημέρωση σε όλους, μαθητές, εκπαιδευόμενους γενικότερα και εκπαιδευτές ενώ και οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες έχουν την δυνατότητα να προβάλλουν την κοινωνική υπευθυνότητα όχι μόνο εκεί που βρίσκεται η έδρα τους αλλά όπου βρίσκονται τα καταστήματα και φτάνουν τα προϊόντα τους άρα έχουν άμεσο ηθικό και οικονομικό συμφέρον να στηρίζουν τις κοινωνίες οπουδήποτε κι αν δραστηριοποιούνται.

Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας περιβάλλεται από μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσω συνεντεύξεων με εργαζόμενους στον τομέα των ιδρυμάτων παροχής ιδιωτικής εκπαίδευσης. Από αυτήν την έρευνα προκύπτει η επιβεβαίωση ότι οι δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) είναι κυρίαρχες και διαρκώς εξελίσσονται. Η διεξαγωγή έρευνας με ποσοτικά δεδομένα μπορεί να συμπληρώσει την υπάρχουσα ποιοτική έρευνα και να προσφέρει συγκεκριμένα και αξιόπιστα συμπεράσματα με άμεση γενικότητα στον τομέα των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η χρήση μεγαλύτερων δειγμάτων μπορεί να παράσχει πιο απτά δεδομένα και να επιτρέψει τη γενίκευση των συμπερασμάτων.

Οι δράσεις Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Εκπαίδευσης (ΕΚΕ) σε εκπαιδευτήρια και άλλους οργανισμούς αντιμετωπίζουν πλεονεκτήματα, περιορισμούς και δυσκολίες. Οι δυσκολίες συνήθως σχετίζονται με την εκπαίδευση και το περιορισμένο χρηματικό ποσό που απαιτείται για την υλοποίησή τους είτε από την έλλειψη επαρκούς προσωπικού και ειδικευμένων εκπαιδευτικών για την υλοποίηση των δράσεων ΕΚΕ. Οι εκπαιδευτές πρέπει να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να διδάξουν τα περιεχόμενα των προγραμμάτων και να υποστηρίξουν τους μαθητές. Ακόμη η περιορισμένη συμμετοχή μαθητών λόγω απουσίας ενδιαφέροντος ή έλλειψης ευαισθητοποίησης από μέρους των μαθητών, των γονέων ή των σχολικών αρχών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί δυσκολία. Αυτό μπορεί να περιορίσει την αποτελεσματικότητα των δράσεων ΕΚΕ και να δυσκολέψει την προώθηση των ευρωπαϊκών αξιών και προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης

Η διεξαγωγή έρευνας με ποσοτικά δεδομένα μπορεί να βοηθήσει στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των δράσεων αυτών και στην ανάπτυξη στρατηγικών που εστιάζουν σε συγκεκριμένους τομείς που σχετίζονται με την ΕΚΕ.

Συνολικά, η χρήση και των δύο μεθόδων, της ποιοτικής και της ποσοτικής έρευνας, μπορεί να συμβάλει στην εξαγωγή πληρέστερων και συνεκτικότερων συμπερασμάτων και να παράσχει στοχευμένες στρατηγικές για την προώθηση της ΕΚΕ στον εκπαιδευτικό τομέα.

Κάποιες προτάσεις για περαιτέρω έρευνα θα ήταν η ανάλυση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που εφαρμόζονται στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια. Μπορούμε να εξετάσουμε τις επιδράσεις αυτών των προγραμμάτων στην κοινότητα, τους μαθητές, τους γονείς και την ευαισθητοποίηση που προκαλούν. Είτε η αξιολόγηση της αντίληψης

και συμμετοχής των μαθητών στις δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ώστε να μπορούμε να διερευνήσουμε τις απόψεις, τις προσδοκίες και τις εμπειρίες των φοιτητών που συμμετέχουν σε αυτές τις δράσεις και πώς αυτές επηρεάζουν την κοινωνική τους συνείδηση και ανάπτυξη.

Βιβλιογραφία

Ξένη

Anttila E. (2014). Components of Organizational Commitment, A case study consisting line Managers from Finnish industrial company. University of Tampere

Asongu J.J. (2007). The History of Corporate Social Responsibility. Journal of Business and Public Policy ,1-21

Atherton, M and Wells, J (1998) Business Involvement in Schools. Consumer Policy Review, 184-188

Azim T. M. (2015). Corporate Social Responsibility and employee behavior: mediating role of Organizational commitment. Review of Business Management, 208-209

Ball, S (2007) Education Plc: Understanding private sector participation in public sector education. Routledge, 43-65

Bowen, H.R (1953) Social responsibilities of the businessman. Harper and Row, 31-43

Brammer S, Millington A. & Rayton B. (2007). The contribution of corporate social Responsibility to organizational commitment. The International Journal of Human Resource Management.

Carroll A.B. (1979). A Three-Dimensional Conceptual Model of Corporate Social Performance. Academy of Management Review,500-502

Center for Ethical Business Cultures (2010). Corporate Social Responsibility-The shape of a History 1945-2004.

Commission of the European Communities (2001). Green Paper: Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility. Brussels, 2-11

Crowther D., Aras G. (2008). Corporate Social Responsibility. Ventus Publishing ApS Davis K. (1967). Understanding the social responsibility puzzle: What does the businessperson owe to society?. Business Horizon.

Detomasi, D (2007) The Political Roots of Corporate Social Responsibility. Journal of Business Ethics, 371-378

Frynas G., Stephens S. (2015). Political Corporate Social Responsibility: Reviewing Theories and Setting New Agendas. International Journal of Management Reviews, 25-28

Huddleston, P and Ashton, H (2019) Tell it like it is: education and employer engagement, freelance and self-employment. In Mann, A; Huddleston, P and Kashefpakdel, E (Ed.) Essays on Employer Engagement in Education. Routledge.

Horrigan B. (2010). Corporate Social Responsibility in the 21st century: Debates, Models and Practices Across Government. Law and Business. Edward Elgar.

Kashefpakdel, E; Mann, A; McKeown, R and Rehill, J (2019) Young people in the labour market: how teenage employer engagement makes a difference to adult 255 outcomes. In Mann, A; Huddleston, P and Kashefpakdel, E (Ed.) Essays on Employer Engagement in Education. Routledge. P

Katsoulakos P., Koutsodimou M., Matruga A., Williams L. (2004). A CSR Oriented Business Management Framework: A Historic perspective of the CSR movement. Athens University of Economics and Business.

Madison T, Ward S. & Kent R. (2012). Corporate Social Responsibility, Organizational Commitment, Employer-Sponsored Volunteerism. *International Journal of Business and Social Science*, 1-3 & 9-11.

Metaxas T., Tsavdaridou M. (2012). Corporate Social Responsibility in Greece: A Comparative Analysis of the three major Energy Companies, *Management: Journal of Contemporary Management Issues*, 49-62

Meyer J., Allen N. (1997). *Commitment in the Workplace, Theory, Research and Application*. Sage Publications

OECD, (2014) Atkinson και Messy. CSR and G20, PISA Publications

OECD (2018) A broken social elevator? How to promote social mobility. Centre for Opportunity and Equality.

Panayiotou N., Aravossis K. & Moschou P. (2009). A Comparative Study of CSR Reports. Springer, 5-6

Prutina Z. (2016). The effect of Corporate Social Responsibility on Organizational Commitment. *Journal of Contemporary Management Issues*.

Snider J., Hill R. P. & Martin D. (2015). *Corporate Social Responsibility in the 21st Century*.

Tuzcu A. (2014). The Impact of Corporate Social Responsibility Perception on the Job Satisfaction and Organizational Commitment. *Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences,*

Carroll, A. B. (1999). Corporate social responsibility: Evolution of a definitional construct. *Business & society, 38(3), 268-295.*

United Nations (Escap) (2013). From corporate social responsibility to corporate sustainability: Moving the agenda forward in Asia and the Pacific. United Nations publication

Wolf, Alison (2002) *Do Education Matter? Myths about education and economic growth.* Penguin Books.

Woods, P (2011) *Transforming Education Policy.* Polity Press.

Jones, S., & Smith, A. (2018). "School Initiatives for Corporate Social Responsibility and Sustainability." *Journal of Education and Sustainable Development, 6(2), 78-91.*

Liarakou, G., & Zacharaki, E. (2018). Environmental education in primary school curriculum: Opportunities and challenges in Greece. *Journal of Teacher Education for Sustainability, 20(1), 91-103*

Ελληνική

Ασπρίδης Γ. (2015). Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη-Η όψη του Ανθρώπινου Παράγοντα στην επιχείρηση. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα.

Βαξεβανίδου, Μ. (2011), Εταιρική κοινωνική ευθύνη, εκδ. Αθ. Σταμούλης,

Ελληνικά Πετρέλαια (2020). Πρόγραμμα ΕΚΕ «360^Ο Ενέργειες».

Ελληνικά Πετρέλαια (2021). Πρόγραμμα ΕΚΕ «360^Ο Ενέργειες».

Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής (2013). Η επιχειρηματική Ηθική ως μέσο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (European Business Ethics Network, EBEN Greece).

Μηλιός, Α.(2006) , Εταιρική ταυτότητα & εταιρική εικόνα, εκδ. Αθ. Σταμούλης,

Ομίλος ΙΑΣΩ (2022) <https://www.iaso.gr/omilos/etairiki-koinoniki-eythyni/ekpaideysi>

Τράπεζα της Ελλάδας (2020). <https://www.bankofgreece.gr/trapeza/koinwnikh-eythynh/xrhmatooikonomikh-ekpaideysh>

Χρηματιστήριο Αθηνών (2012), Έκθεση για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

1. Ποιος είναι ο ρόλος σας στο σχολείο και πόσα χρόνια βρίσκεστε σ' αυτή τη θέση;
2. Γνωρίζεται την έννοια της ΕΚΕ;
3. Τι ορισμό θα δίνετε εσείς στην ΕΚΕ;
4. Σύμφωνα μ' εσάς ένα σχολείο θα πρέπει να κάνει δράσεις ΕΚΕ;
5. Το σχολείο στο οποίο εργάζεστε είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ; Αν ναι, τι είδους;
6. Τι αποκομίζουν οι μαθητές από τέτοιου είδους δράσεις;
7. Τι είδους δράσεις ΕΚΕ θα προτεινάτε να γίνουν και ποια η σημασία των δράσεων αυτών;

➤ Συνέντευξη 1η -Ιδιωτικό Δημοτικό Σχολείο Τσιαμούλη

1. Ποιος είναι ο ρόλος σας στο σχολείο και πόσα χρόνια βρίσκεστε σ' αυτή τη θέση;

Είμαι 23 χρονών και έχω σπουδάσει προσχολική αγωγή σε ΙΕΚ .Στο σχολείο εργάζομαι τα τελευταία 2 χρόνια ως συνοδός στο σχολικό λεωφορείο. Η θέση μου είναι αρκετά υπεύθυνη , αφού κάθε μέρα παραλαμβάνουμε τα παιδιά από τα σπίτια τους το πρωί και το μεσημέρι τα επιστρέφουμε. Πρέπει να ξέρουμε όλους τους κηδεμόνες για να τα παραλαμβάνουν όπως επίσης προσέχουμε για την ασφάλεια τους μέσα στο σχολικό λεωφορείο.

2. Γνωρίζεται την έννοια της ΕΚΕ;

Εννοείται πως τη γνωρίζω. Όλο και περισσότερο η κοινωνία μας έχει ανάγκη να ασχολούμαστε με τα κοινωνικά , όπως επίσης όλοι να προσπαθούν με το δικό τους τρόπο να τα υπερασπίζονται.

3. Τι ορισμό θα δίνετε εσείς στην ΕΚΕ;

Κατεμε η ΕΚΕ ,δηλαδή η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η ευθύνη που έχει κάθε επιχείρηση προς τη κοινωνία , να υπερασπίζεται τα δικαιώματα όλων των πολιτών και να βοηθάει στην εξέλιξη τους στη κοινωνία.

4. Σύμφωνα μ' εσάς ένα σχολείο θα πρέπει να κάνει δράσεις ΕΚΕ;

Εννοείται πως είναι απόλυτα χρήσιμο για τη κοινωνία μας, τα παιδιά να ασχολούνται από πολύ μικρή ηλικία με τη κοινωνία μας και να αποκτούν εν συνείδησή για όλα τα ζητήματα τα οποία μπορεί να την επηρεάζει.

5. Το σχολείο στο οποίο εργάζεστε είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ; Αν ναι, τι είδους;

Ναι , το σχολείο που εργάζομαι είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ . Κάθε άνοιξη διοργανώνουμε εκδρομές σε παραλίες τις Αττικής και μαζεύουμε τα σκουπίδια. Επίσης, το ίδιο κάνουμε και το φθινόπωρο σε δάση κοντά στη περιοχή που βρίσκεται το σχολείο.

6. Τι αποκομίζουν οι μαθητές από τέτοιου είδους δράσεις;

Μικροί , μεγάλοι όλοι αποτελούμε ένα μέρος της κοινωνίας μας. Θεωρώ , πως όταν οι μαθητές εντάσσονται σε τέτοιες δράσεις από μικρή ηλικία , μαθαίνουν πόσο πολύτιμο είναι να σέβεται το περιβάλλον .

7. Τι είδους δράσεις ΕΚΕ θα προτεινάτε να γίνουν και ποια η σημασία των δράσεων αυτών;

Δυστυχώς η επικαιρότητα, μας δημιουργεί όλο και περισσότερο την ανάγκη για ΕΚΕ. Θα έπρεπε κάθε σχολείο και γενικά κάθε επιχείρηση να διοργανώνει δράσεις που αφορούν τη βοήθεια των ευάλωτων ομάδων , όπως συλλογή τρόφιμα και ρούχα και να τα μοιράζουν σε ομάδες ατόμων που τα έχουν ανάγκη. Η σημασία όλων των δράσεων είναι πολύ σημαντικές για την εξέλιξη του κάθε ανθρώπου και για τη σημαντικότητα να συνεισφέρεις.

➤ Συνέντευξη 2η - Εκπαιδευτήρια «Διονύσιος Σολωμός»

1. Ποιος είναι ο ρόλος σας στο σχολείο και πόσα χρόνια βρίσκεστε σ' αυτή τη θέση

Στο σχολείο εργάζομαι τα τελευταία 15 χρόνια ως δασκάλα και έχω σπουδάσει παιδαγωγικά στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο. Συνήθως αναλαμβάνω τις τάξεις Πέμπτη και Έκτη που τα παιδιά είναι λίγο μεγαλύτερα.

2. Γνωρίζεται την έννοια της ΕΚΕ;

Η ΕΚΕ τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να εμφανίζεται και παίρνει θέση στη ζωή μας . Τώρα έχουμε αρχίσει να αντιλαμβανόμαστε τι σημαίνει η ΕΚΕ και πόσο σημαντικό είναι να προσπαθούμε όλοι μαζί για το κοινό καλό.

3. Τι ορισμό θα δίνατε εσείς στην ΕΚΕ;

Εάν θα μπορούσα να ορίσω την ΕΚΕ , θα έλεγα πως είναι η ευθύνη που έχει η κάθε εταιρία απέναντι στο κοινό καλό .

4. Σύμφωνα μ' εσάς ένα σχολείο θα πρέπει να κάνει δράσεις ΕΚΕ;

Τα σχολεία είναι ο πυλώνας της κοινωνίας μας, οπότε το θεωρώ πολύ σημαντικό να γίνονται δράσεις ΕΚΕ και να μαθαίνουν οι μαθητές αλλά και οι δάσκαλοι να συνεισφέρουν.

5. Το σχολείο στο οποίο εργάζεστε είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ; Αν ναι, τι είδους;

Τα Εκπαιδευτήρια «Διονύσιος Σολωμός» τα τελευταία χρόνια έχουν εντάξει κάποιες δράσεις ΕΚΕ. Η κύρια δράση την οποία κάνουμε είναι η ανακύκλωση. Έχουμε κάδους που ανακυκλώνουμε τα πλαστικά, τα χαρτικά, καθώς και κάδους που μαζεύουμε μπαταρίες και καπάκια.

6. Τι αποκομίζουν οι μαθητές από τέτοιου είδους δράσεις;

Οι μαθητές και κατ' επέκταση κι εμείς οι δάσκαλοι, μαθαίνουμε το κοινωνικό ρόλο μας, τη σημαντικότητα να συνεισφέρουμε και τη διαφορά που μπορούμε να κάνουμε εάν έστω και λίγο ο καθένας βοηθάει.

7. Τι είδους δράσεις ΕΚΕ θα προτείνατε να γίνουν και ποια η σημασία των δράσεων αυτών;

Θα μπορούσαμε να κάνουμε πολλές επιπλέον δράσεις ΕΚΕ, όπως η δενδροφύτευση και η αναδάσωση. Μέσω αυτών, οι μαθητές θα μάθουν να λειτουργούν σε ομάδες και σαν σύνολο και θα κατανοήσουν το πόσο μπορεί μια επιλογή και μια δράση που κάνεις τώρα έχει αποτελέσματα πολύ σημαντικά στο μέλλον.

➤ **Συνέντευξη 3η -Διαμαντοπούλου, Ι., Αφοι, Ο.Ε.**

1. Ποιος είναι ο ρόλος σας στο σχολείο και πόσα χρόνια βρίσκεστε σ' αυτή τη θέση

Είμαι εκπαιδευτικός στα εκπαιδευτήρια ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ τα τελευταία 6 χρόνια και έχω σπουδάσει στη ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ στο Ναύπλιο.

2. Γνωρίζεται την έννοια της ΕΚΕ;

Ναι γνωρίζω την έννοια της ΕΚΕ. Είναι μια πολύ σημαντική αξία για το εκπαιδευτήριό μας. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη κατά τη γνώμη μου είναι πολύ σημαντική γιατί προάγει τις ανθρώπινες αξίες και τη συμμετοχή του ατόμου στο κοινωνικό σύνολο.

3. Τι ορισμό θα δίνατε εσείς στην ΕΚΕ;

Η ΕΚΕ για εμένα είναι ,η πλευρά της επιχείρησης που δεν έχει σκοπό μόνο το κέρδος αλλά και να προσφέρει στη κοινωνία.

4. Σύμφωνα μ' εσάς ένα σχολείο θα πρέπει να κάνει δράσεις ΕΚΕ;

Φυσικά , το σχολείο είναι ο πυρήνας της κοινωνίας και θα πρέπει να διδάσκει και στο προσωπικό του και στα νέα παιδιά την ευθύνη τους απέναντι στο σύνολο χωρίς κάποιο αντάλλαγμα.

5. Το σχολείο στο οποίο εργάζεστε είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ; Αν ναι, τι είδους;

Το σχολείο μας ενθαρρύνει τους εργαζομένους τους να προτείνουνε τέτοιου είδους δράσεις και συμμετέχει ενεργά. Ένα είδος δράσης που πραγματοποιήθηκε τη τελευταία περίοδο , είναι η διεξαγωγή παραστάσεων σε ιδρύματα που φιλοξενούν υπερήλικες.

6. Τι αποκομίζουν οι μαθητές από τέτοιου είδους δράσεις;

Οι μαθητές μαθαίνουν να αποκτούν κοινωνική ευαισθητοποίηση , προσφέροντας στη κοινωνία μια καλλιτεχνική εικόνα, χρησιμοποιώντας ως μέσω την τέχνη.

7. Τι είδους δράσεις ΕΚΕ θα προτεινάτε να γίνουν και ποια η σημασία των δράσεων αυτών;

Οι μαθητές και γενικά όλη η κοινωνία θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν στην αντιμετώπιση των ζώων. Θα μπορούσαμε σαν σχολική μονάδα να αναλάβουμε τη σίτιση των αδέσποτων ζώων της περιοχής μας.

➤ **Συνέντευξη 4η - Παπαχαλαράμπειο Εκπαιδευτήριο**

1. Ποιος είναι ο ρόλος σας στο σχολείο και πόσα χρόνια βρίσκεστε σ' αυτή τη θέση;

Στο Παπαχαλαράμπειο Εκπαιδευτήριο εργάζομαι εδώ και 14 χρόνια και είμαι καθηγητής Φυσικής Αγωγής σε τάξεις Λυκείου. Έχω τελειώσει ΤΕΦΑ στην Αθήνα.

2. Γνωρίζεται την έννοια της ΕΚΕ;

Η έννοια της ΕΚΕ είναι κάτι που χαρακτηρίζει εδώ και χρόνια το εκπαιδευτήριο μας, αφού ως στόχος δεν είναι μόνο να βγάλουμε μορφωμένους ανθρώπους στη κοινωνία αλλά σωστούς ανθρώπους.

3. Τι ορισμό θα δίνατε εσείς στην ΕΚΕ;

Για εμένα ΕΚΕ είναι η υποχρέωση που έχουμε όλοι μας για το κοινωνικό καλό. Είναι οι ενέργειες που κάνει ένας ένας μόνος του , αλλά και σαν ομάδα .

4. Σύμφωνα μ' εσάς ένα σχολείο θα πρέπει να κάνει δράσεις ΕΚΕ;

Ένα σχολείο όπως προ είπα δεν έχει ως στόχο μόνο την εκπαίδευση σε ακαδημαϊκό επίπεδο των μαθητών του, αλλά έχει υποχρέωση να διδάσκει τη σπουδαιότητα της κοινωνικής ευθύνης και της συνεισφοράς.

5. Το σχολείο στο οποίο εργάζεστε είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ; Αν ναι, τι είδους;

Το σχολείο μας πλέον λειτουργεί υπό νέα διεύθυνση και προσπαθεί πολύ να βοηθήσει με κοινωνικές δράσεις. Έχουμε δημιουργήσει όλοι μαζί, δάσκαλοι και μαθητές ομάδες που έχουν στόχο τη

κοινωνική μέριμνα. Διοργανώνουμε bazaar ανά εποχές (πχ πασχαλινό bazaar) και φτιάχνουμε λαμπάδες και οποιαδήποτε χειροτεχνία ανάλογη με την εκδήλωση και τα κέρδη τα διαιτηθούμε σε κάποιο ίδρυμα σα δωρεά.

6. Τι αποκομίζουν οι μαθητές από τέτοιου είδους δράσεις;

Η σπουδαιότητα να προσφέρεις και να βοηθάς το συνάνθρωπο σου , είναι ένα μάθημα ζωής . Ο καθένας μας αποτελεί μέρος της κοινωνίας και είναι σημαντικό να προσφέρουμε.

7. Τι είδους δράσεις ΕΚΕ θα προτείνατε να γίνουν και ποια η σημασία των δράσεων αυτών;

Γενικά υπάρχουν πολλές δράσεις που θα μπορούσαμε να κάνουμε. Θα μπορούσαμε να συλλέγουμε ρούχα τα οποία δε τα χρησιμοποιούμε και είναι σε καλή κατάσταση και να τα δώσουμε στα ιδρύματα με παιδιά και απόρους.

➤ **Συνέντευξη 5η - «Νέα Παιδεία» Ιδιωτικά Εκπαιδευτήρια**

1. Ποιος είναι ο ρόλος σας στο σχολείο και πόσα χρόνια βρίσκεστε σ' αυτή τη θέση;

Τελείωσα τη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών πέρσι και φέτος είναι η πρώτη χρονιά που εργάζομαι ως καθηγήτρια στο Γυμνάσιο στα Εκπαιδευτήρια «Νέα Παιδεία»

2. Γνωρίζεται την έννοια της ΕΚΕ;

Η κοινωνία μας έχει ανάγκη από την συνεισφορά του καθένα μας , οπότε γνωρίζω την έννοια της ΕΚΕ και τη σημαντικότητα της στη κοινωνία.

3. Τι ορισμό θα δίνετε εσείς στην ΕΚΕ;

ΕΚΕ για εμένα είναι η ανάγκη για προσφορά στη κοινωνία και η υποχρέωση μας να σεβόμαστε το πλανήτη μας.

4. Σύμφωνα μ' εσάς ένα σχολείο θα πρέπει να κάνει δράσεις ΕΚΕ;

Τα σχολεία πρέπει να κάνουν δράσεις ΕΚΕ. Είναι σημαντικό να μαθαίνουν τα παιδιά να συνεισφέρουν.

5. Το σχολείο στο οποίο εργάζεστε είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ; Αν ναι, τι είδους;

Αυτό το χρόνο, τον οποίο εργάζομαι στο σχολείο έχουμε κάνει αρκετές δράσεις ΕΚΕ. Τοποθετήσαμε κάδους ανακυκλώσεις, μαζεύουμε καπάκια για να τα δώσουμε να φτιαχτούν αναπηρικά αμαξίδια. Αλλά εννοείται πως θα μπορούσαμε και καλύτερα.

6. Τι αποκομίζουν οι μαθητές από τέτοιου είδους δράσεις;

Οι μαθητές μαθαίνουν πως πρέπει να σεβόμαστε το περιβάλλον και πως με μια απλή κίνηση μπορεί ένας συνάνθρωπος μας να αποκτήσει καλύτερη ποιότητα ζωής.

7. Τι είδους δράσεις ΕΚΕ θα προτείνατε να γίνουν και ποια η σημασία των δράσεων αυτών;

Θεωρώ πως θα ήταν χρήσιμο να μην ανακυκλώνουμε μόνο αυτά τα υλικά, αλλά να τοποθετηθούν και άλλοι κάδοι, καθώς και να δημιουργήσουμε μια βιβλιοθήκη με βιβλία τα οποία έχουμε στα σπίτια μας και να μπορούν να τα δανείζονται όλοι.

➤ **Συνέντευξη 6η - Εκπαιδευτήρια Στέγκα**

1. Ποιος είναι ο ρόλος σας στο σχολείο και πόσα χρόνια βρίσκεστε σ' αυτή τη θέση;

Κάνω τη πρακτική μου , ως κοινωνική λειτουργός στο σχολείο. Έχω σπουδάσει Κοινωνική λειτουργός στο ΑΤΕΙ ΑΘΗΝΩΝ.

2. Γνωρίζεται την έννοια της ΕΚΕ;

Ναι γνωρίζω την έννοια της ΕΚΕ. Και με βάση το λειτούργημα μου και τη φύση του επαγγέλματος η κοινωνική μέριμνα είναι κάτι βασικό.

3. Τι ορισμό θα δίνετε εσείς στην ΕΚΕ;

ΕΚΕ , είναι η εταιρική κοινωνική ευθύνη που έχει ο κάθε οργανισμός, δηλαδή είναι η ευθύνη που έχει προς τη κοινωνία.

4. Σύμφωνα μ' εσάς ένα σχολείο θα πρέπει να κάνει δράσεις ΕΚΕ;

Το σχολείο ως φορέας θα έπρεπε ένα μεγάλο μέρος του να αποτελείται από δράσεις ΕΚΕ, ίσως και στη καθημερινότητα τα παιδιά θα έπρεπε να διδάσκονται για την σημαντικότητα της προσφοράς.

5. Το σχολείο στο οποίο εργάζεστε είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ; Αν ναι, τι είδους;

Ναι είναι ενεργό σε δράσεις ΕΚΕ. Δυστυχώς σα δήμος έχουμε πολλά αδέσποτα ζώακια. Σα δράση ΕΚΕ, έχουμε δημιουργήσει ταϊστρες σε αρκετούς χώρους του δήμου , καθώς και μαζεύουμε και διανέμουμε φαγητό και νερό για τα αδεσποτάκια.

6. Τι αποκομίζουν οι μαθητές από τέτοιου είδους δράσεις;

Οι μαθητές μαθαίνουν να βοηθούν , τους ανθρώπους και τα ζώακια που έχουν την ανάγκη μας , χωρίς κανένα αντάλλαγμα και να σέβονται τη ζωή , σε οποιαδήποτε μορφή.

7. Τι είδους δράσεις ΕΚΕ θα προτεινάτε να γίνουν και ποια η σημασία των δράσεων αυτών;

Εκτός από τη σίτιση των αδέσποτων ζώων , θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε σπιτάκια για να μένουν καθώς και να ψάχνουμε για φιλοξενία και για υιοθεσία τους. Οι μαθητές θα μάθουν να είναι υπεύθυνοι καθώς και να προσφέρουν χωρίς αντάλλαγμα.